

Aegean Working Papers in Ethnographic Linguistics

Vol 3 (2021)

Ειδικό τεύχος: Γλώσσα, πανδημία, γλωσσολογία

AWPEL (3) 2021

ΕΙΔΙΚΟ ΤΕΥΧΟΣ

Γλώσσα, πανδημία, γλωσσολογία

Publish-as-you-go*

*Αυτό το τεύχος εκδίδεται με τη μορφή publish-as-you-go. Δηλαδή τα κείμενα δημοσιεύονται σταδιακά, με τη σειρά που ολοκληρώνονται. Όταν ολοκληρωθεί αυτή η διαδικασία, θα αναρτηθούν τα τελικά περιεχόμενα και η εισαγωγή.

AWPEL Vol. 3 2021

Cover

ISSN 2858-2801

Εννοιολογική και κριτική ανάλυση των μεταφορών για τον κορονοϊό στον δημόσιο διαδικτυακό λόγο

Ζωή Γαβριηλίδου, Μαρία Μητσιάκη

Copyright © 2022

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

To cite this article:

Γαβριηλίδου Ζ., & Μητσιάκη Μ. (2022). Εννοιολογική και κριτική ανάλυση των μεταφορών για τον κορονοϊό στον δημόσιο διαδικτυακό λόγο. *Aegean Working Papers in Ethnographic Linguistics*, 3, 202–229. Retrieved from <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/awpel/article/view/29956>

Εννοιολογική και κριτική ανάλυση των μεταφορών για τον κορονοϊό στον δημόσιο διαδικτυακό λόγο

Ζωή Γαβριηλίδου

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
zgabriil@helit.duth.gr

Μαρία Μητσιάκη

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
mmitiaki@helit.duth.gr

Abstract

The COVID-19 outbreak has given rise to numerous metaphorical conceptualizations that appear to be universal. This work addresses COVID-19 metaphors in Greek public discourse as reflected in the media headlines from March 2020 up to May 2021. First, the metaphorical expressions collected are categorized according to their conceptual structures as suggested by the Extended Metaphor Theory. The most salient frame that surfaces is the COVID-19 IS WAR frame, as it does in numerous other relevant works across the world. However, the chronological analysis we attempt shows that, as time passes by, the WAR-metaphor seems to extend its scope, changing into COVID-19 WAR IS A WAR BETWEEN POLITICIANS (AND MEDICAL EXPERTS), and TRYING TO FIND THE VACCINE FOR COVID-19 IS A WAR BETWEEN NATIONS. Moreover, several other interesting mappings surface, i.e., COVID-19 IS A RACE/AN UNWELCOME GUEST/A WILD ANIMAL/A PLANET SAVIOR. Second, the Critical Metaphor Analysis employed highlights the encoders' identities and the sociopolitical motivation of metaphor use pointing to a rhetoric of restriction and moral framing. Finally, the results underscore the urgent need to become critically aware of the persuasive power of metaphor in naturally occurring public discourse.

1. Εισαγωγή

Η *πλαisiώση* ή *αλλιώς το καδράρισμα* έχει αναδειχτεί εδώ και δεκαετίες ως κρίσιμος παράγοντας διαμόρφωσης του μιντιακού δημόσιου λόγου αλλά και ως βασικό θεωρητικό εργαλείο ανάλυσής του (βλ. π.χ. Entman 2007· Boeynaems κ.ά. 2017). Η έννοια της *πλαisiώσης* αποτυπώνεται εύληπτα στην αναλογία των Tewksbury και Scheufele (2009: 51): τοποθετώντας ένα συγκεκριμένο πλαίσιο/κάδρο σε έναν πίνακα ζωγραφικής, οι καλλιτέχνες επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο το κοινό κατανοεί, ερμηνεύει και αξιολογεί το έργο τέχνης. Με παρόμοιο τρόπο, οι παραγωγοί δημόσιου λόγου χρησιμοποιούν συγκεκριμένους τύπους *πλαisiώσης*, προκειμένου να παρέμβουν στην κατασκευή του νοήματος και να κατευθύνουν τους αποδέκτες στον τρόπο με τον οποίο αξιολογούν φλέγοντα ζητήματα και πολιτικές. Ποικίλοι

μηχανισμοί πλαisiώσης χρησιμοποιούνται για να σχηματοποιήσουν τον δημόσιο λόγο και να προωθήσουν μια συγκεκριμένη νοηματοδότηση της πραγματικότητας, φωτίζοντας και προωθώντας κάποιες όψεις των κοινωνικοπολιτικών ζητημάτων και θολώνοντας, αποφεύγοντας, αποκρύπτοντας ή συγκαλύπτοντας κάποιες άλλες.

Οι πιο δημοφιλείς μηχανισμοί πλαisiώσης που αξιοποιούνται ως εργαλεία διαμόρφωσης ισχύος στον μιντιακό λόγο είναι η μεταφορά, η υπερβολή και η ειρωνεία, καθώς ενισχύουν και πυροδοτούν την υποκειμενική θέαση ή ακόμη και την προκατάληψη (Burgers κ.ά. 2016). Ανάμεσα σε αυτούς τους μηχανισμούς, η μεταφορά αποτελεί αναμφισβήτητα ένα ιδιαίτερα ισχυρό εργαλείο πλαisiώσης των δημόσιων μηνυμάτων. Σε πρόσφατη, βασισμένη σε σώματα κειμένων, έρευνά τους, οι Steen κ.ά. (2010: 765) ποσοτικοποιούν τη μεταφορική χρήση και διαπιστώνουν ότι, κατά μέσο όρο, μία στις επτάμισι λεξικές μονάδες διαμορφώνει ένα μεταφορικό πλαίσιο.

Καθώς το εννοιολογικό μας σύστημα είναι μεταφορικά δομημένο, η μεταφορά αποτελεί ένα νοητικό φαινόμενο (Lakoff & Johnson 1980: 3). Έτσι, μπορούμε να εντοπίσουμε πολλές διαφορετικές μεταφορικές γλωσσικές πραγματώσεις (γλωσσικές μεταφορές), οι οποίες, ωστόσο, αντιστοιχούν σε μια κοινή εννοιολογική μεταφορά. Για παράδειγμα, οι γλωσσικές μεταφορές *κατάφερε να χτίσει μια επιτυχή καριέρα* και *έθεσε τα θεμέλια της επαγγελματικής του ανέλιξης* βασίζονται στην εννοιολογική μεταφορά *ΟΙ ΚΑΡΙΕΡΕΣ ΕΙΝΑΙ ΚΤΗΡΙΑ* (Kövecses 2002). Μάλιστα, πολλές εννοιολογικές μεταφορές δεν εκφράζονται με γλωσσικά αλλά με εικονιστικά μέσα.

Δεν είναι, λοιπόν, καθόλου τυχαίο ότι τα τελευταία χρόνια μια πληθώρα «καυτών» ζητημάτων έχει προσεγγιστεί στα ΜΜΕ μέσω της μεταφορικής χρήσης και έχει τροφοδοτήσει έρευνες στον χώρο της εννοιολογικής μεταφοράς, όπως για παράδειγμα, *η οικονομική λιτότητα* (Γαβριηλίδου 2015, 2017· Soares da Silva 2016), *η τρομοκρατία* (Kruglanski κ.ά. 2007· Cameron 2010), *η μετανάστευση και ο ρατσισμός* (O' Brien 2003· Charteris-Black 2006· Musolff 2012· Butulussi 2019), *οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις* (Piskozub & Strugielska 2010· Γαβριηλίδου 2016), *ο πόλεμος* (Lakoff 1992, 1996, 2008), *η ασθένεια, η υγεία και η περίθαλψη* (Harrington 2012· Demjén & Semino 2016). Η προηγούμενη ερευνητική δραστηριοποίηση βασίζεται κατά κύριο λόγο στις σπερματικές εργασίες των Lakoff & Johnson (1980) και Lakoff (1993) αλλά και τις επεκτάσεις τους και απομακρύνεται από την παραδοσιακή θέαση της μεταφοράς ως καλογολογικού λογοτεχνικού μηχανισμού ή έντεχνου εφέ, αλλά υιοθετεί τη γνωσιακή εννοιοδότηση της μεταφοράς ως «εργαλείου για τη δόμηση, αναδόμηση, ακόμη και δημιουργία της πραγματικότητας» (Kövecses 2020: 1). Μια τέτοια εννοιοδότηση δεν περιορίζεται στην ίδια τη γλώσσα αλλά επεκτείνεται σε κάθε τρόπο έκφρασης που κυριαρχείται από οπτικά ερεθίσματα, όπως οι διαφημίσεις, τα μιμίδια κ.ά., κειμενικά είδη όπου η μεταφορά διεπιδρά με το χιούμορ ή το πυροδοτεί (μ.ά. Tsakona 2009· Mitsiaki 2020).

Ιδιαίτερα συχνά την τελευταία εικοσαετία, η γνωσιακή κατηγοριοποίηση της εννοιολογικής μεταφοράς αποκτά περισσότερο χρησιακές διαστάσεις και «συνεργάζεται» δημιουργικά με την Ανάλυση Λόγου (μ.ά. Charteris-Black 2004, 2005· Archakis & Tsakona 2010). Η Κριτική Ανάλυση της Μεταφοράς παρέχει πολύτιμα εμπειρικά τεκμήρια για την ιδεολογική της συνάφεια και την κοινωνιοπραγματολογική αιτιολόγηση της ανάδυσής της, εφόσον αποκαλύπτει τις λανθάνουσες τοποθετήσεις και τις κοινωνικοπολιτικές στάσεις που διαπερνούν τη μεταφορική χρήση. Σε κάθε περίπτωση, η μεταφορά διεισδύει σε διάφορα κειμενικά

είδη και συχνά χρησιμοποιείται σκόπιμα στον δημόσιο λόγο, προκειμένου να προτεραιοποιήσει, να υπαγορεύσει ή ακόμη και να επιβάλει συγκεκριμένα νοήματα (α) δημιουργώντας συγκεκριμένες συνδηλώσεις που καθορίζουν τη συλλογιστική διαδικασία των αποδεκτών και (β) υποβάλλοντάς τους σε μια αλυσίδα συνεπαγωγών που οδηγεί ασύνειδα σε συγκεκριμένα συμπεράσματα (Ervas 2019). Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, η μεταφορά που αρθρώνεται στον δημόσιο λόγο μπορεί να ιδωθεί ως ένας γνωσιακός μηχανισμός πυροδότησης συλλογισμών που κατευθύνει, ελέγχει και κάποιες φορές ρυθμίζει τη σκέψη, επιβάλλοντας μια συγκεκριμένη αντίληψη της πραγματικότητας και διαμεσολαβώντας στην ατομική δράση την κοινωνική διάδραση και τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά (βλ. και Γαβριηλίδου 2017).

Ευθυγραμμιζόμενη με την προηγούμενη ερευνητική παραγωγή, η παρούσα εργασία έχει ως στόχο να: (1) καταγράψει και να προσεγγίσει γνωσιακά τις επικρατούσες εννοιολογικές μεταφορές για την COVID-19 που εμφανίζονται στον δημόσιο διαδικτυακό λόγο και πιο συγκεκριμένα στα πρωτοσέλιδα ή στους τίτλους ψηφιακών εφημερίδων, ειδησεογραφικών ιστότοπων, portal κ.ά., από το ξέσπασμα της πανδημίας στην Ελλάδα (Μάρτιος 2020) μέχρι το τελευταίο lockdown που επιβλήθηκε παράλληλα με τη διαδικασία εμβολιασμού (Μάιος 2021), και (2) να προβεί σε μια κριτική ανάλυση των προοπτικών που εισάγουν οι μεταφορές αυτές και των συνεπαγωγών που προκαλούν για τη βιωμένη «κορονοπραγματικότητά» μας, καθώς παραπέμπουν σε νοηματοδοτούμενες ενέργειες συνδεδεμένες με την ανάληψη κοινωνικών ευθυνών. Μια τέτοια ανάλυση θα μας επιτρέψει να «ξεδιπλώσουμε» τόσο τις γνωσιακές όσο και τις κοινωνιο-πραγματολογικές διαδικασίες που προκαλούν την ανάδυση της μεταφοράς στον δημόσιο λόγο για τον κορονοϊό και να φωτίσουμε την εννοιολογική δομή των μεταφορών αλλά και την ιδεολογική τους εκκίνηση. Η ανάλυση λαμβάνει υπόψη της τις αρχές της Θεωρίας της Εννοιολογικής Μεταφοράς (στο εξής ΘΕΜ, Lakoff & Johnson 1980· Lakoff 1993· Kövecses 2002, 2020) και της Κριτικής Ανάλυσης της Μεταφοράς (στο εξής ΚΑΜ, Charteris-Black 2004).

Η εργασία δομείται ως εξής: Στην ενότητα 2 παρέχεται μια σύντομη ανασκόπηση της ΘΕΜ, της ΚΑΜ, και της πρόσφατης αναθεωρημένης εκδοχής της ΘΕΜ (Kövecses 2020) που επιχειρεί να ενσωματώσει τις κοινωνιο-πραγματολογικές λειτουργίες των εννοιολογικών μεταφορών, όπως αυτές προκύπτουν σε φυσικό λόγο. Στην ενότητα 3 τεκμηριώνεται η αναγκαιότητα να συλλάβουμε και να νοηματοδοτήσουμε την COVID-19 μέσω της εννοιολογικής μεταφοράς, ενώ στην ενότητα 4 αποτυπώνεται η έρευνα και η μεθοδολογία της μαζί με 77 δείγματα (tokens) μεταφορών για τον κορονοϊό σε πρωτοσέλιδα ή τίτλους του ειδησεογραφικού μιντιακού λόγου. Η εργασία ολοκληρώνεται με μια κριτική συζήτηση γύρω από τις διαφορετικές πραγματικότητες που εδραιώνουν οι μεταφορές για την COVID-19, καθώς σκεφτόμαστε και δρούμε μεταφορικά, αλλά και για την εμπρόθετη ανάδυσή τους στον μιντιακό λόγο από φορείς διαφορετικών ταυτοτήτων.

2. (Επανα)προσδιορίζοντας την εννοιολογική μεταφορά

Στη μελέτη της μεταφοράς εντοπίζονται δύο διακριτές και αντιτιθέμενες τάσεις. Στο πλαίσιο της παραδοσιακής θέασής της η μεταφορά αντιμετωπίστηκε ως «απόκλιση» από την κυριολεξία για αισθητικούς λόγους ή ως σημασιο-πραγματολογική ανωμαλία (βλ. και Γαβριηλίδου, 2021). Κατά τη δεκαετία του '80, η γνωσιακή

θεώρηση της μεταφοράς από τους Lakoff & Johnson ανέδειξε τη θεωρητικοποίηση του φαινομένου, αντικαθιστώντας τη φιλολογική προσέγγιση με την εννοιολογική και υπογραμμίζοντας τη δύναμη της μεταφορικής σκέψης, θεώρηση που αναπτύσσεται εναργώς στο μεταγενέστερο έργο του Lakoff *The contemporary theory of metaphor* (1993). Μέσα από το πρίσμα αυτό, η μεταφορά δεν αποτελεί πλέον μόνο ένα «υφολογικό στολίδι» αλλά έναν ζωτικό τρόπο σκέψης που διαπερνά την καθημερινή ζωή μας, όπως υποδηλώνεται στον τίτλο του βιβλίου *Metaphors we live by* (1980, βλ. και Lakoff 1987, 1993). Μια τέτοια θεωρητικοποίηση αξίωσε την ύπαρξη ενός μεταφορικά δομημένου εννοιολογικού συστήματος και νοητικού λεξικού και παγίωσε την αρχή ότι οι μεταφορές βασίζονται σε αφηρημένες εννοιολογικές δομές γειωμένες σε επαναλαμβανόμενες εμπειρίες (μ.ά. Lakoff & Johnson 1980· Lakoff 1987· Γαβριηλίδου 2017· Kövecses 2020).

Στην πιο διαδεδομένη εκδοχή της ΘΕΜ οι εννοιολογικές μεταφορές αναδύονται όταν πραγματοποιούνται συστηματικές *αντιστοιχίσεις* (mappings) ανάμεσα σε δύο γνωσιακά πεδία (domains): (1) ένα λιγότερο προσβάσιμο, περισσότερο θολό ή ανοίκειο πεδίο και (2) ένα πιο απτό, συγκεκριμένο ή οικείο πεδίο, συνήθως (αλλά όχι πάντοτε) προσβάσιμο μέσω της κινητικο-αισθητικής μας εμπειρίας. Για να προκύψει μια μεταφορά, κομμάτια γνώσης από το οικείο *πεδίο-πηγή* (source domain) μεταφέρονται ή αντιστοιχίζονται στο λιγότερο οικείο *πεδίο-στόχο* (target domain), έτσι ώστε «τα φυσικά πεδία να λειτουργούν ως πηγές για τα πιο αφηρημένα πεδία-στόχους» (Kövecses 2020: 5). Ο υποκείμενος μηχανισμός της ΘΕΜ αποτυπώνεται στα παραδείγματα (1) και (2), τα οποία συμβάλλουν στη νοηματοδότηση του ΕΡΩΤΑ και της ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (*έννοιες-στόχοι*) μέσω της έννοιας του ΠΟΛΕΜΟΥ (*έννοια-πηγή*). Και στις δύο περιπτώσεις ενεργοποιείται ο συμβολισμός του ΕΛΕΓΧΟΥ, εφόσον ο Emmanuel Macron παρουσιάζεται να παίρνει τον έλεγχο στη σχέση του με την Brigitte Trogneux, ενώ ο Αλέξης Τσίπρας εικονοποιεί τις εκλογές ως μια σκληρή μάχη, στην οποία ενδέχεται να υπάρξουν κέρδη και απώλειες, νίκες και ήττες. Τα συγκεκριμένα δείγματα μεταφορικής χρήσης από μιντιακό λόγο του διαδικτύου αναδεικνύουν τα ήδη καλά παγιωμένα πλαίσια Ο ΕΡΩΤΑΣ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ αντίστοιχα.

(1) Η Μπριζίτ Τρονιέ *παραδόθηκε στον έρωτα* του μαθητή της Εμανουέλ Μακρόν, star.gr, 25-6-2018

(2) Ο Τσίπρας δίνει εκλογικό σήμα: «Ξεκινάει η *μάχη* του σταυρού στον ΣΥΡΙΖΑ», iNews.gr, 22-1-2021

Στο πλαίσιο της ΘΕΜ διατυπώθηκαν σταδιακά ποικίλα θεωρητικά διλήμματα σε σχέση με τη φύση των αφηρημένων μονάδων ή οντοτήτων που τροφοδοτούν τη μεταφορική δομή. Όπως προαναφέρθηκε, ο όρος *πεδίο* είναι αρκετά διαδεδομένος μεταξύ των ερευνητών. Ωστόσο, η δομή των εννοιολογικών μεταφορών δεν μπορεί να είναι μονοεπίπεδη, αλλά αποτελείται από διάφορα επίπεδα αφαίρεσης ή σχηματικότητας. Για παράδειγμα, η συγκεκριμένη μεταφορά Ο ΕΡΩΤΑΣ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ προϋποθέτει τη γενικότερη ΤΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΕΙΝΑΙ ΑΝΤΙΠΑΛΟΙ (Kövecses 2011), και το ίδιο συμβαίνει με τη μεταφορά Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ, η οποία βασίζεται στη *μεταφορά γενικευτικού επιπέδου* (generic-level metaphor) ΤΑ ΑΦΗΡΗΜΕΝΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΙΝΑΙ ΣΥΝΘΕΤΑ ΦΥΣΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ (Kövecses 2002), εφόσον η σύγκρουση ή η αναμέτρηση προϋποθέτει και φυσική παρουσία. Η συνειδητοποίηση της ιεραρχικής δομής της μεταφοράς

οδήγησε τους γνωσιακούς γλωσσολόγους στην αναζήτηση περισσότερο επεξεργασμένων εννοιολογικών μονάδων αναπαράστασης, από τα *εικονιστικά σχήματα* (image schemas, Lakoff 1990), στα *πλαίσια* (frames, Lakoff 1996), τις *σκηνές* (scenes, Grady 1997), τους *νοητικούς χώρους* (mental spaces, Fauconnier & Turner 2002), και τα *σενάρια* (scenarios, Musolf 2006, 2016). Ωστόσο, και παρά τη συστηματική προσπάθεια για γνωσιακή ακρίβεια, το μοντέλο της ΘΕΜ δέχτηκε δριμυιά κριτική ως προς τη μονοδιάστατη, διαισθητική και αποπλαισιωμένη ανάλυση γλωσσικών μεταφορικών στοιχείων απομονωμένων από το φυσικό συγκείμενο ανάδυσής τους. Με άλλα λόγια, η θεωρία άφηνε απέξω την κοινωνική αιτιολόγηση της μεταφοράς, τον λόγο για τον οποίο μια συγκεκριμένη μεταφορά επιλέγεται ανάμεσα σε άλλες, την ιδεολογική και πραγματολογική διάσταση που υπόκειται της επιλογής και χρήσης της και τον σκοπό που υπηρετεί (μ.ά. Charteris-Black 2004: 247· Gibbs 2009).

Η προηγούμενη κριτική οδήγησε τον Kövecses (2020) στην πολύ πρόσφατη εργασία του με τίτλο *Extended Conceptual Metaphor Theory*, στο πλαίσιο της οποίας η δομή της μεταφοράς αναπαρίσταται σε πέντε επίπεδα:

1. τα *εικονιστικά σχήματα*, που είναι ιδιαίτερα αφηρημένες προεννοιολογικές οντότητες γειωμένες στη σωματική μας εμπειρία (*σωματικότητα της σκέψης*, Lakoff & Johnson 1999) και αναλογικές, π.χ. ΠΗΓΗ-ΜΟΝΟΜΑΤΙ-ΣΤΟΧΟΣ, ΔΥΝΑΜΗ, ΚΑΘΕΤΟΤΗΤΑ, ΜΕΡΟΣ-ΟΛΟ, ΠΕΡΙΕΚΤΗΣ¹ κ.ά. (βλ. Johnson 1987: 126), ή, όπως αναφέρει ο Johnson σε πιο πρόσφατη εργασία του, παρέχουν τον «σκελετό» στον οποίο τοποθετείται η νοηματοδοτούμενη «σάρκα» (Johnson 2005: 27). Έτσι, στο παράδειγμα (2) η εννοιολογική μεταφορά βασίζεται στο εικονιστικό σχήμα ΔΥΝΑΜΗ, καθώς υπονοείται έμμεσα η αντιμετώπιση του *άλλου* (του κυβερνώντος κόμματος).
2. τα *πεδία*, που έχουν περισσότερο βιωματικό περιεχόμενο, είναι μη αναλογικές δομές με περισσότερα μέρη και πιο πλούσιες σε πληροφορία. Στο παράδειγμα (2) τα εμπλεκόμενα πεδία είναι ο ΠΟΛΕΜΟΣ (*πεδίο-πηγή*) και η ΠΟΛΙΤΙΚΗ² (*πεδίο-στόχος*).
3. τα *πλαίσια*, που είναι ακόμη λιγότερο σχηματικές εννοιολογικές δομές, περιλαμβάνουν, δηλαδή, ακόμη πιο συγκεκριμένες οντότητες. Στην περίπτωση του παραδείγματος (2) το πεδίο ΠΟΛΕΜΟΣ ενεργοποιεί το πλαίσιο του ΠΟΛΕΜΟΥ ως διαδικασίας με διαφορετικούς ρόλους και σχέσεις και συνεπώς με επιμέρους στοιχεία όπως ΦΥΣΙΚΗ ΑΝΑΜΕΤΡΗΣΗ, ΑΝΤΙΠΑΛΟΙ, ΟΠΛΑ κ.ά.
4. οι *νοητικοί χώροι*, που είναι εννοιολογικές δομές όχι στη μακροπρόθεσμη μνήμη, όπως οι τρεις προηγούμενες, αλλά στην εργαζόμενη μνήμη, προσδίδουν στα πλαίσια συγκεκριμένη αξία σε φυσικό λόγο και σε διακριτές επικοινωνιακές περιστάσεις, εφόσον κατασκευάζονται καθώς σκεφτόμαστε και μιλάμε (Fauconnier 2007), π.χ. Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ Χ ΠΟΛΕΜΗΣΕ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ, Ο ΤΣΙΠΡΑΣ ΔΙΝΕΙ ΜΑΧΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ.
5. η *γλωσσική διατύπωση/τα γλωσσικά εκφωνήματα*, δηλαδή η αξιοποίηση γλωσσικών (και όχι μόνο) συμβόλων από τον ομιλητή και τον ακροατή για να

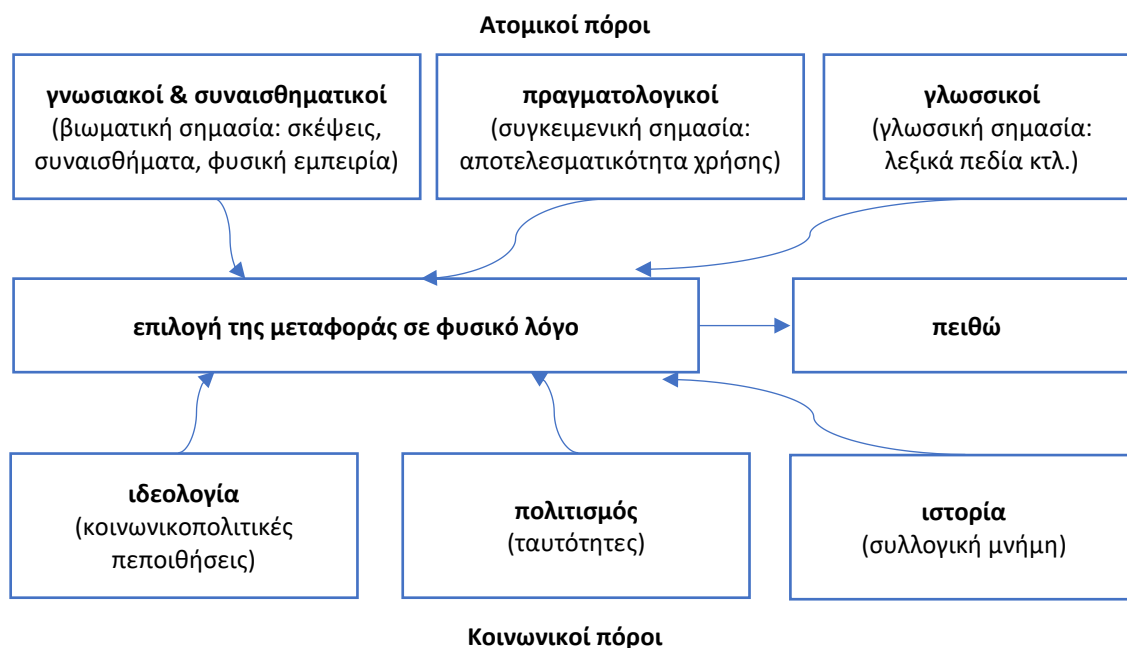
¹ Τα εικονιστικά σχήματα διαθέτουν υψηλό επίπεδο σχηματικότητας και αποτυπώνονται στην εργασία σε κεφαλαία γραφή.

² Τα πεδία, τα πλαίσια και οι νοητικοί χώροι διαθέτουν χαμηλότερα επίπεδα σχηματικότητας και αποτυπώνονται στην εργασία σε μικρά κεφαλαία.

εκφράσουν το περιεχόμενο των νοητικών χώρων, π.χ. η μάχη των εκλογών, όπως αρθρώνεται από τον ηγέτη του κόμματος της αντιπολίτευσης.

Τα τρία πρώτα επίπεδα αποτελούν την εννοιολογική, αποπλαισιωμένη και σιωπηρή γνώση που εδράζεται στη νόηση, ενώ οι νοητικοί χώροι είναι η απτή έκφραση της γνώσης αυτής σε πραγματικές περιστάσεις επικοινωνίας, προσαρμοσμένη στην επιθυμία ή τον στόχο του πομπού (Kövecses 2020: 69). Το τελευταίο αυτό επίπεδο είναι εκείνο που κατά τον Kövecses (2020: 86-90) μπορεί να αναλυθεί στο πλαίσιο της Γλωσσολογίας των Σωμάτων Κειμένων, της Υπολογιστικής Γλωσσολογίας και της Ανάλυσης Λόγου, εφόσον εστιάζει στη συγκεκριμενοποιημένη γλωσσική χρήση και καθιστά εφικτή τη συγκέντρωση και ποσοτικοποίηση των εννοιολογικών μεταφορών σε αυθεντικό λόγο (tokens) αλλά και την ανάλυση των επικοινωνιακών λειτουργιών/κοινωνιο-πραγματολογικών χρήσεών τους.

Η κοινωνιο-πραγματολογική διάσταση της μεταφοράς ως επιλογής στον αυθεντικό λόγο αποτέλεσε, ωστόσο, πολύ νωρίτερα αφετηρία για την ανάδυση της Κριτικής Ανάλυσης της Μεταφοράς (KAM) από τον Charteris-Black (2004), ο οποίος εφιστά την προσοχή στην ετυμολογική συνάφεια των λέξεων *motio* και *emotio* της αγγλικής, καθώς και στην ετυμολογία της ελληνικής λέξης *μεταφορά* «η ενέργεια του μεταφέρω/μετακινώ», για να υπογραμμίσει τον τρόπο με τον οποίο επηρεάζει τους αποδέκτες και τα συναισθήματα ή τις πεποιθήσεις τους. Στο πλαίσιο αυτό, αγκαλιάζει τη γνωσιακή σημασιολογική θεώρηση της μεταφοράς, αλλά παράλληλα τη συμπληρώνει με την πραγματολογική διάσταση που της έλειπε: για να επιλέξει κανείς μια μεταφορά σε σχέση με κάποια άλλη, θα πρέπει να έχει πρόσβαση όχι μόνο στον φυσικό κόσμο (π.χ. ο ΠΟΛΕΜΟΣ ως ΦΥΣΙΚΗ ΑΝΑΜΕΤΡΗΣΗ), αλλά κυρίως στο κοινωνικό περιβάλλον και το πραγματολογικό συγκείμενο: από ποιον/ποια, με ποιον ρόλο, για ποιον λόγο, με τι στόχο, σε τι συγκείμενο Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ γίνεται αντιληπτή ως ΠΟΛΕΜΟΣ; Έτσι, η KAM συνυπολογίζει τόσο το άτομο (ατομικοί πόροι), όσο και το κοινωνικό πλαίσιο (κοινωνικοί πόροι, βλ. Σχήμα 1).

Σχήμα 1. Το μοντέλο λόγου της KAM (προσαρμοσμένο από Charteris-Black 2004: 248)

Η μεταφορική πλαισίωση της COVID-19 στον δημόσιο λόγο προκάλεσε το ενδιαφέρον πολλών ερευνητών σε διεθνές επίπεδο. Ανάμεσα στις πολυάριθμες εργασίες που δημοσιεύτηκαν τον τελευταίο χρόνο πρωτοστατούν εκείνες που εξετάζουν τη μεταφορά του ΠΟΛΕΜΟΥ (μ.ά. Charman & Miller 2020· Semino 2020· Panzeri κ.ά. 2020· Sabucedo κ.ά. 2020), ενώ εξίσου πολλές εργασίες εξετάζουν διάφορα μεταφορικά πλαίσια της COVID-19 (μ.ά. Abdo κ.ά. 2020· Mitsiaki 2020· Seva & Lingga 2020· Silva 2020· Zheng 2020). Μάλιστα, μέσα στο 2021 ο Charteris-Black δημοσίευσε το νέο του βιβλίο με τίτλο *Metaphors of Coronavirus: Invisible Enemy or Zombie Apocalypse?*

Η εργασία μας λαμβάνει υπόψη της τις προηγούμενες θεωρητικές αξιώσεις και εμπειρικές έρευνες και εξετάζει ποιοτικά τις εννοιολογικές μεταφορές που επιλέγονται στον δημόσιο διαδικτυακό λόγο κατά την παρατεταμένη περίοδο της μετάδοσης του κορονοϊού και της έναρξης των εμβολιασμών. Συνεπώς, η ανάλυση που ακολουθείται διαθέτει δύο μέρη: ένα γνωσιακό/εννοιολογικό και ένα κοινωνιο-πραγματολογικό. Η εννοιολογική ανάλυση αποκαλύπτει τόσο δομικές μεταφορές για την COVID-19, π.χ. Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ, όσο και οντολογικές, π.χ. Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΑΠΡΟΣΚΛΗΤΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ, ενώ η κριτική ανάλυση επιχειρεί να φωτίσει την κοινωνικοπολιτική εκκίνηση των μεταφορών αυτών που αντλήθηκαν από τα διαδικτυακά ΜΜΕ.

3. Γιατί σκεφτόμαστε και εκφραζόμαστε μεταφορικά για την COVID-19;

Πριν, όμως, παρουσιάσουμε τα ερευνητικά μας δεδομένα θα είχε ενδιαφέρον να συζητήσουμε τους λόγους για τους οποίους νοηματοδοτείται μεταφορικά ο κορονοϊός. Η ΑΣΘΕΝΕΙΑ αποτελεί ένα ιδιαίτερα δημοφιλές πεδίο-πηγή για διάφορες μεταφορικές αντιστοιχίσεις, όπως αποτυπώνεται στη μεταφορά γενικευτικού επιπέδου ΟΙ ΜΗ ΚΑΤΑΛΛΗΛΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ (ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ, ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ) ΕΙΝΑΙ ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ (Kövecses 2002) και στα ειδικότερα μεταφορικά πλαίσια Η ΘΛΙΨΗ/Η ΦΤΩΧΕΙΑ/Η ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΙΝΑΙ ΑΣΘΕΝΕΙΑ, όπως στο παράδειγμα *θεραπεύτηκε/ανάρρωσε από τη θλίψη του για τον θάνατο της γυναίκας του*. Ωστόσο, η παραπάνω φορά είναι αναστρέψιμη, καθώς η ΑΣΘΕΝΕΙΑ αποτελεί επίσης ένα ευρέως παγιωμένο πεδίο-στόχο (βλ. και Γούτσος 2014). Οι εννοιολογικές μεταφορές που χρησιμοποιούν ως πεδίο-στόχο την ΑΣΘΕΝΕΙΑ είναι ιδιαίτερα συχνές στη βιβλιογραφία, π.χ. για το AIDS (Sontag 2001), για τον SARS (Chiang & Duann 2007), για τον MRSA (Crawford κ.ά. 2008), για τη γρίπη των πτηνών (Koteyko κ.ά. 2008) και για τον καρκίνο (Williams Camus 2009· Semino κ.ά. 2018). Το γεγονός ότι η φυσική ασθένεια αποτελεί μια έννοια που παράγει μεταφορές δεν είναι καθόλου τυχαίο, εφόσον εμφανίζει ομοιότητες με διάφορες βιωματικές πτυχές της καθημερινότητάς μας άμεσα συνδεδεμένες με αρνητικά συναισθήματα, όπως ο φόβος, η ενοχή, η ντροπή, αλλά επίσης και η ανακούφιση ή το αίσθημα νίκης, όταν η θεραπεία έχει αποτέλεσμα (Demjen & Semino 2016: 385). Στην περίπτωση των μεταδοτικών ασθενειών, η ανάγκη της μεταφορικής αναπαράστασής τους γίνεται ακόμη πιο έντονη: δεν πρόκειται μόνο για ψυχοφθόρες και απειλητικές για τη ζωή μας καταστάσεις, αλλά και για καταστάσεις με ευρεία εμβέλεια που εμπλέκουν ποικίλες ομάδες αναφοράς, όπως το ιατρικό προσωπικό, τους ασθενείς, τους οικείους, τους πολίτες και τους πολιτικούς και ολόκληρο τον κόσμο.

Ο μεταφορικός λόγος επιστρατεύεται ακόμη περισσότερο σε δημόσια συγκείμενα στην περίπτωση μεταδοτικών ασθενειών που εξελίσσονται σε πανδημία με ραγδαία αύξηση των κρουσμάτων και των θανάτων. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, η μεταφορική σύλληψη της πανδημίας παρέχει στον πομπό το εννοιολογικό, γλωσσικό

και ιδεολογικό μέσο να πλαισιώσει τη σύνθετη αυτή οντότητα σύμφωνα με τις ανάγκες του δέκτη, δηλαδή να θέσει στο προσκήνιο κάποιες πτυχές και στο παρασκήνιο κάποιες άλλες, να προσφέρει ανακούφιση, να υπογραμμίσει την απειλή, να μεταθέσει τις ευθύνες, να δώσει έμφαση στην ηθική διάσταση και να καταδείξει ή να υπονοήσει τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν. Αυτό ακριβώς συμβαίνει και στην περίπτωση της COVID-19, μιας θανατηφόρας και απρόβλεπτης νόσου που μεταδίδεται μέσω του αέρα και τα συμπτώματά της μπορεί να είναι από ανύπαρκτα έως βαριά. Ένα υψηλό ποσοστό ασθενών είναι ασυμπτωματικοί, ωστόσο μεταφέρουν τη νόσο στον ίδιο βαθμό με εκείνους που έχουν συμπτώματα, γεγονός που συνέβαλε στην ομόφωνη παραδοχή να εντοπίζονται και να απομονώνονται τα κρούσματα και παράλληλα δικαιολόγησε ποικίλους περιορισμούς στα δικαιώματα του πολίτη, όπως στην ελεύθερη μετακίνηση. Κι ακόμη, η παγκόσμια εμβέλεια της COVID-19 είναι πρωτοφανής, καθώς «ξαναχτυπάει» σε «κύματα» και παρουσιάζει διαστήματα έξαρσης, ύφεσης και μετάλλαξης, εγείροντας ευθύνες και θέτοντας προκλήσεις στους υπευθύνους για τη χάραξη πολιτικής. Η επίδραση της COVID-19 στην καθημερινή μας ζωή μεγεθύνεται μέσω της αβεβαιότητας που την περιβάλλει: *πώς μεταδίδεται τελικά, ποιοι εντάσσονται στις ομάδες κινδύνου, θα πρέπει να κάνω το εμβόλιο και πόσο αποτελεσματικό είναι, ποιο εμβόλιο να κάνω, γιατί η διαδικασία εμβολιασμού είναι αργή* κτλ. Καθώς, λοιπόν, η COVID-19 παραμένει ακόμη μια νεφελώδης έννοια, η αναγκαιότητα να τη συλλάβουμε ή να την εικονοποιήσουμε μέσω μεταφορικών αντιστοιχίσεων σε πιο οικείες έννοιες γειωμένες στην ανθρώπινη εμπειρία γίνεται πιο επιτακτική.

Την ίδια στιγμή, η επίδραση της ραγδαίας μετάδοσης της COVID δεν περιορίζεται μόνο στον χώρο της ιατρικής, αλλά επεκτείνεται στην προσωπική, κοινωνική και δημόσια ζωή μας, επαναπροσδιορίζοντας την έννοια της *κανονικότητας* και υπογραμμίζοντας την έννοια της *προσαρμοσιμότητας* σε νέες καταστάσεις. Για την ακρίβεια, η κανονικότητα της πραγματικότητας του κορονοϊού περιλαμβάνει έννοιες όπως *ΜΕΘ, κρούσματα, θάνατοι, μάσκα, πλύσιμο χεριών, κατ' οίκον περιορισμός, συλλογική ευθύνη, πρόγραμμα εμβολιασμού* κτλ. (βλ. και Κατσογιάννου & Στεφανίδου 2020). Επομένως, κινητήρια δύναμη της μεταφορικής πλαισίωσης της COVID-19 δεν μπορεί να θεωρηθεί μόνο η δημιουργικότητα ή η εφευρετικότητα αλλά και η ιδεολογική σκοπιμότητα με βάση την ταυτότητα του εκάστοτε δημιουργού ή χρήστη της μεταφοράς.

4. Μεθοδολογία

4.1 Στόχος της έρευνας

Λαμβάνοντας υπόψη τα προηγούμενα θεωρητικά πλαίσια αλλά και τις εμπειρικές έρευνες, αναζητήσαμε εννοιολογικές μεταφορές για την COVID-19 στα διαδικτυακά ΜΜΕ και ειδικότερα στα πρωτοσέλιδα των ειδησεογραφικών πηγών. Η προσέγγισή μας είναι ποιοτική και επιχειρεί να φωτίσει (α) τις μεταφορικές αντιστοιχίσεις για τον κορονοϊό και την εννοιολογική τους δόμηση και (β) την κοινωνιο-πραγματολογική διάσταση που υπόκειται της επιλογής και της χρήσης τους. Οι παραπάνω στόχοι μετουσιώνονται σε δύο ερευνητικά ερωτήματα:

EE1: *Ποιες έννοιες επιλέγονται ως πεδία-πηγές στις μεταφορικές αντιστοιχίσεις της COVID-19 στα πρωτοσέλιδα; Σε ποια εικονιστικά σχήματα βασίζονται, ποια πλαίσια και ποιους νοητικούς χώρους ενεργοποιούν;*

ΕΕ2: Ποιος είναι ο ιδεολογικός στόχος που υπόκειται αυτών των μεταφορικών επιλογών; Ποιες ιδεολογικές προεκτάσεις αναδύονται για τη βιωμένη «κορονοπραγματικότητα» μας;

4.2 Συλλογή και ανάλυση δεδομένων

Οι μεταφορές αντλήθηκαν από τα πρωτοσέλιδα διαδικτυακών μέσων από τον Μάρτιο του 2020, όταν ο έλληνας πρωθυπουργός, Κυριάκος Μητσοτάκης, έκανε το πρώτο του δημόσιο διάγγελμα για την απειλή της νόσου, μέχρι τον Μάιο του 2021, κατά τον οποίο βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία του εμβολιασμού. Για να ανιχνεύσουμε τις μεταφορές, πραγματοποιούσαμε σε καθημερινή βάση αναζήτηση στα αρχεία του Google News με τη λέξη-κλειδί «κορονοϊός» και καταγράψαμε τα πρωτοσέλιδα που πλαισιώναν μεταφορικά τη νόσο (έννοια-στόχος), ταξινομώντας τα με βάση την έννοια-πηγή. Η διαδικασία αυτή ανέδειξε 253 δείγματα, από τα οποία τα 100 αποτελούσαν αναδημοσιεύσεις σε διαφορετικά μέσα. Στην εργασία μας παρατίθενται 77 δείγματα στα οποία η ιδεολογική ταυτότητα του παραγωγού είναι πιο εμφανής. Στη συνέχεια, επιχειρήσαμε να ομαδοποιήσουμε τις μεταφορές με βάση τις εννοιολογικές μονάδες που τις δομούν (εικονιστικά σχήματα, πεδία, πλαίσια και νοητικούς χώρους, Kövecses 2020), π.χ. βάσει του πλαισίου Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ... Ιδιαίτερα στην περίπτωση της μεταφοράς του πολέμου, και εφόσον αποτέλεσε τη μεταφορά με τα περισσότερα δείγματα, προβήκαμε σε μια πρώτη χρονολογική ταξινόμηση. Τέλος, επιχειρήθηκε κριτική ανάλυση των δεδομένων (Charteris-Black 2004), η οποία έλαβε υπόψη της την ταυτότητα και τον ιδεολογικό στόχο των παραγωγών.

4.3 Αποτελέσματα

Η ανάλυση αποκάλυψε διάφορες μεταφορικές πλαισιώσεις, οι περισσότερες από τις οποίες έχουν αρνητικές συνδηλώσεις, ενώ κάποιες λίγες έχουν θετικές ή ουδέτερες.

4.3.1 Η μεταφορά του ΠΟΛΕΜΟΥ

Η πιο εξέχουσα μεταφορά είναι αναμφισβήτητη η μεταφορά του ΠΟΛΕΜΟΥ (Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ, 43 δείγματα),³ η οποία συγκεκριμενοποιεί τη διαδεδομένη μεταφορά Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ (βλ. επίσης Senkbeil & Horpe 2016). Η μεταφορά αυτή χρησιμοποιείται για πρώτη φορά από τον έλληνα πρωθυπουργό στο πρώτο του διάγγελμα για τον κορονοϊό:

(3) Είμαστε σε πόλεμο με αόρατο, αλλά όχι ανίκητο εχθρό, *Η Καθημερινή*, 17-3-2020

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο έλληνας πρωθυπουργός είναι ένας από τους πολλούς ηγέτες ανά τον κόσμο που επέλεξαν να χρησιμοποιήσουν αυτή τη μεταφορά στα πρώιμα στάδια εξάπλωσης της νόσου. Μεταξύ αυτών, οι Martinez-Brawley & Gualda (2020) αναφέρουν τους ηγέτες της Κίνας, των ΗΠΑ, της Βρετανίας, της Γαλλίας και της Ισπανίας. Αποδεικνύεται, λοιπόν, ότι η διάδοση της μεταφοράς του ΠΟΛΕΜΟΥ είναι εξίσου ταχεία με τη μετάδοση της νόσου. Οι επίσημες πολιτικές δηλώσεις των ηγετών στο αρχικό στάδιο της πανδημίας που βασίζονται στη μεταφορά του ΠΟΛΕΜΟΥ ασκούν

³ Προτιμάται η μετωνυμική διατύπωση Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ, και όχι η πιο ακριβής Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ, καθώς καλύπτει τα επιμέρους πλαίσια που προκύπτουν από τα δεδομένα της έρευνας.

ιδιαίτερη επίδραση, καθώς ενεργοποιούν συγκεκριμένες αντιστοιχίσεις μεταξύ του ΠΟΛΕΜΟΥ και της ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ, μερικές από τις οποίες παρατίθενται στον Πίνακα 1.

ΠΟΛΕΜΟΣ →	ΑΣΘΕΝΕΙΑ
αντίπαλος/εχθρός	νόσος, ιός, βακτήρια
πεδίο μάχης	σώμα/νοσοκομεία
στρατιώτες	ιατρικό προσωπικό/ερευνητές
όπλα	φάρμακα, τεχνολογία
νίκη	θεραπεία/εμβολιασμός
ήττα	αποτυχία της θεραπείας, του εμβολιαστικού προγράμματος, θάνατος
τεχνικές πολέμου	μέθοδοι θεραπείας
πολεμικές επιθέσεις	κύματα
σύμμαχοι	ανθρωπότητα/φάρμακα/τροφές
στρατηγός	κυβέρνηση/πρωθυπουργός
πολεμοφόδια	μάσκες, αντισηπτικά
οχυρά	νοσοκομεία

Πίνακας 1. ΠΟΛΕΜΟΣ - ΑΣΘΕΝΕΙΑ: Μεταφορικές αντιστοιχίσεις

Ωστόσο, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η μεταφορά του ΠΟΛΕΜΟΥ εμφανίζεται για πρώτη φορά στον πολιτικό λόγο και όχι στον ιατρικό, κάτι που αναπόφευκτα μας οδηγεί σε συγκεκριμένες συνεπαγωγές:

(α) Αν η COVID-19 είναι ΠΟΛΕΜΟΣ, τότε βρισκόμαστε αντιμέτωποι με μια βίαιη (ΦΥΣΙΚΗ) ΑΝΑΜΕΤΡΗΣΗ, όπου θα πρέπει να υπάρχει και ΣΤΡΑΤΟΣ; Ο στρατός αυτός αποτελείται από ιατρικό προσωπικό ή από τον ηγέτη και την κυβέρνησή του που είναι επιφορτισμένοι με την ευθύνη να απωθήσουν τον εχθρό; Και τι γίνεται με τους ΗΡΩΕΣ; Σε ποιον πιστώνονται οι γενναίες πράξεις;

(β) Αν η COVID-19 είναι ΠΟΛΕΜΟΣ, τότε θα πρέπει να θεωρήσουμε ότι πρόκειται για μια επείγουσα κατάσταση και να λάβουμε άμεσα μέτρα ενάντια στον ΕΙΣΒΟΛΕΑ.

(γ) Αν η COVID-19 είναι ένας αόρατος ΕΧΘΡΟΣ, θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα ανθεκτικός και επικίνδυνος και ως εκ τούτου ενδέχεται να απαιτούνται θυσίες.

(δ) Αν ο πολιτικός ηγέτης κάνει λόγο για έναν «αόρατο αλλά όχι ανίκητο» ΕΧΘΡΟ (μάλιστα σε ένα εύχο λογοπαίγνιο στην αγγλική απόδοση “invisible but not invincible enemy” που βασίζεται στη λατινική ρίζα των λέξεων), τότε θα πρέπει να υπάρχει ελπίδα, αρκεί, βέβαια, να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα.

Μετά από το διάγγελμα, η μεταφορά του ΠΟΛΕΜΟΥ επαναλαμβάνεται συνεχώς σε διάφορα πρωτοσέλιδα, από τα οποία παρατίθενται 43 δείγματα στον Πίνακα 2, ταξινομημένα χρονολογικά. Η χρονολογική ταξινόμηση θα μας επιτρέψει να προβούμε σε κάποιες πρώιμες διαπιστώσεις σχετικά με την εξελικτική πορεία της μεταφοράς στην ενότητα 5.2.

Μάρτιος 2020
(4) Ο προσωπικός υπολογιστής ως όπλο ενάντια στον κορωνοϊό ⁴ , <i>nafterporiki.gr</i> , 10-3-2020
(5) «Πατήρ πάντων κορωνοϊός» στην οικονομία, <i>Reporter.gr</i> , 17-3-2020
Απρίλιος 2020
(6) Μητσοτάκης στο Σωτηρία: «Είστε οι ήρωες πίσω από τις μάσκες», <i>Πρώτο θέμα</i> , 6-4-2020
(7) LIVE: Όλες οι εξελίξεις από τη μάχη ενάντια στον κορωνοϊό, <i>nafterporiki</i> , 26-4-2020
(8) Πόλεμος πληροφοριών: Ο κορωνοϊός ως πολιτικό όπλο, <i>Free Sunday</i> 26-4-2020 ⁵
(9) Κοροναϊός: Στην πρώτη γραμμή της μάχης οι «ήρωες» του ΕΚΑΒ, <i>Το Βήμα</i> , 27-4-2020
Μάιος 2020
(10) Δασκαλάκης: «Με όπλο το κινητό μας στη μάχη κατά του κορωνοϊού», <i>Τα Νέα</i> , 1-5-2020
(11) Σπουδές Ιατρικής και κορωνοϊός: Πόσοι θέλουν να γίνουν ήρωες;, <i>nafterporiki</i> , 9-5-2020
(12) «Ο κορωνοϊός είναι σαν ένας πόλεμος που μας αναγκάζει να σκεφτόμαστε συλλογικά» (ψυχολόγος), <i>neoskosmos</i> , 26-5-2020 ⁶
Ιούλιος 2020
(13) Χονγκ Κονγκ: Η τεχνολογία βοήθησε στη μάχη ενάντια στον κορωνοϊό, <i>Euronews</i> , 15-7-2020
(14) Κορονοϊός: Αντεπίθεση του ιού με περισσότερα από 15 εκατομμύρια κρούσματα σε όλο τον πλανήτη, <i>Έθνος</i> , 22-7-2020
Σεπτέμβριος 2020
(15) «Αιχμάλωτη» του... κορωνοϊού η εκπαίδευση στον νομό Κιλκίς, <i>Μακεδονία</i> , 10-9-2020
(16) Κορονοϊός - Αττική: Ανοχύρωτα τρία μεγάλα νοσοκομεία - Δεν έχουν μεριμνήσει για κρεβάτια, <i>Έθνος</i> , 23-9-2020
(17) Κορωνοϊός: Κοινό μέτωπο Κικίλια-Τσιόδρα με την αντιπολίτευση για «πόλεμο» στα fake news, <i>Ελεύθερος Τύπος</i> , 25-9-2020
(18) Μελέτη: Η βιταμίνη D ως «σύμμαχος» κατά του κορωνοϊού, <i>Η Καθημερινή</i> , 28-9-2020 ⁷
Οκτώβριος 2020
(19) Κορτικοστεροειδή: Το μοναδικό ως τώρα όπλο κατά του κορωνοϊού, <i>iEidiseis.gr</i> , 8-10-2020
(20) Γραμμή άμυνας με μάσκες παντού και απαγόρευση κυκλοφορίας από τις 00.30 έως τις 05.00 το πρωί, <i>Πρώτο Θέμα</i> , 22-10-2020
Νοέμβριος 2020
(21) Κορονοϊός-Εξαδάκτυλος: «Έχουμε πόλεμο, οι 'άμαχοι' κλειδαμπαρωθείτε στο σπίτι», <i>Έθνος</i> , 11-11-2020
(22) Πέτσας: «Ο κορωνοϊός είναι ο πόλεμος της γενιάς μας», <i>sportime</i> , 23-11-2020
(23) Κορονοϊός: «Πόλεμος» στα νοσοκομεία - Όλες οι ελπίδες στο εμβόλιο, <i>news 24/7</i> , 24-11-2020
(24) Κορονοϊός: Το ethnos.gr στη ΜΕΘ του «Σωτηρία» - «Εδώ γίνεται ο πόλεμος, εδώ κερδίζουμε τον θάνατο» (γιατροί), <i>Έθνος</i> , 26-11-2020
Δεκέμβριος 2020
(25) Κορωνοϊός: Μικρή αποκλιμάκωση στα κρούσματα Θεσσαλονίκης και Αττικής, <i>CNN</i> , 4-12-2020
(26) Οι ήρωες της πανδημίας κάνουν Χριστούγεννα στο νοσοκομείο, <i>skaï</i> , 25-12-2020
Ιανουάριος 2021
(27) ΗΠΑ - κορωνοϊός: Θλιβερός απολογισμός - Περισσότεροι νεκροί κι από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, <i>Έθνος</i> , 21-1-2021
(28) 95χρονη που εμβολιάστηκε: «Για εμένα ο κορωνοϊός είναι ο Γ' Παγκόσμιος Πόλεμος», <i>newsit</i> , 4-1-2021
Φεβρουάριος 2021
(29) Κορονοϊός - Μητσοτάκης: «Ο πόλεμος συνεχίζεται, η νίκη είναι ορατή», <i>ANT1</i> , 27-2-2021
Μάρτιος 2021
(30) Covid-19: Πόλεμος επιρροής μεταξύ Ρωσίας - Κίνας για το εμβόλιο, <i>CNN</i> , 3-3-2021
(31) Εθνικιστικός πόλεμος για τα εμβόλια την ώρα που ο κορωνοϊός θερίζει, <i>huffingtonpost</i> , 5-3-2021

⁴ Στα παραθέματα διατηρείται η ορθογραφία του πρωτοτύπου.

⁵ Πρόκειται για παρομοίωση. Παρότι η εννοιολογική σύνδεση ανάμεσα στα δύο πεδία εξασθενεί, εντάξαμε το παράδειγμα στο ερευνητικό σώμα.

⁶ Παρομοίωση (ό.π.).

⁷ Παρομοίωση (ό.π.).

- (32) Κορονοϊός: Η πιο δύσκολη νύχτα στην Αττική με 276 εισαγωγές ασθενών - Ασφυξία στις ΜΕΘ, *Έθνος*, 7-3-2021⁸
- (33) Πάτρα - Κορονοϊός: Η ιστορία της οικογένειας που *πιάστηκε αιχμάλωτη* - *Όμηροι* της καραντίνας, *pelop.gr*, 10-3-2021
- (34) Κορονοϊός: «*Πόλεμος*» στα νοσοκομεία - *Ώρα μηδέν για επιστράτευση* ιδιωτών γιατρών, *Έθνος*, 18-3-2021
- (35) Κορονοϊός: Λήγει το *τελεσίγραφο* Κικίλια για *επιστράτευση* ιδιωτών γιατρών - Γιατί αποφεύγουν το ΕΣΥ, *Έθνος*, 19-3-2021
- (36) Κορονοϊός: *Πόλεμος* για το εμβόλιο της Ρωσίας - Στην αντεπίθεση η Μόσχα για το Spuntik V, *Έθνος*, 27-3-2021
- (37) Ο «*πόλεμος των εμβολίων*» και οι πολιτικοί κίνδυνοι στη μετά-Covid εποχή, *naftemporiki*, 28-3-2021
- (38) Απαισιόδοξος ο Μπάιντεν: Ο *πόλεμος* εναντίον της Covid-19 απέχει πολύ από το να *κερδηθεί*, *skai*, 29-3-2021

Απρίλιος 2021

- (39) Κορονοϊός: Συναγερμός για τα ενεργά κρούσματα σε Κοζάνη, Αχαΐα, Θεσσαλονίκη, Thessaloniki, *Έθνος*, 2-4-2021⁹
- (40) *Πόλεμος* λοιμωξιολόγων-κυβέρνησης: Το παρασκήνιο από τις συνεδριάσεις, *korinthia.net*, 4-4-2021
- (41) Κορωνοϊός : *Σφοδρό το χτύπημα* στους νέους-Ασφυξία στα νοσοκομεία, *λυγίζουν* οι υγειονομικοί, *Το Βήμα*, 4-4-2021¹⁰
- (42) Μαξίμου/Το σχέδιο άρσης του lockdown και ο «*πόλεμος*» υπουργών, *Αυγή*, 5-4-2021
- (43) Παγώνη: Εδώ γίνεται *πόλεμος* και εμείς σκεφτόμαστε αν θα πάμε στα εξοχικά;, *Πρώτο θέμα*, 20-4-2021
- (44) «*Πόλεμος*» παθολόγων - Υπ. Υγείας για εμβολιασμούς, *Filenews*, 28-4-2021

Μάιος 2021

- (45) Κορονοϊός: Νέα κρούσματα ινδικής μετάλλαξης - «*Ανάχωμα*» οι εμβολιασμοί, *Έθνος*, 2-5-2021
- (46) Κορονοϊός: Συνεχίζει τη *θανατηφόρο επέλαση* η επιδημία, *news 24/7*, 5-5-2021

Πίνακας 2. Το πλαίσιο Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ στα πρωτοσέλιδα και τους τίτλους των ΜΜΕ

4.3.2 Άλλες μεταφορικές αντιστοιχίσεις

Εκτός από τη μεταφορά του ΠΟΛΕΜΟΥ, στα πρωτοσέλιδα κυριαρχούν και άλλες μεταφορές. Οι περισσότερες από αυτές έχουν αρνητικές συνδηλώσεις υπογραμμίζοντας την ΕΝΤΑΣΗ της νόσου, όπως γίνεται αντιληπτή μέσω της ΘΕΡΜΟΤΗΤΑΣ (Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΖΕΣΤΟ ΥΓΡΟ ΣΕ ΔΟΧΕΙΟ, Πίνακας 3), του μαρτυρίου στη μεταθανάτια ζωή (Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΚΟΛΑΣΗ/Ο ΔΙΑΒΟΛΟΣ, Πίνακας 7), του καταστροφικού φυσικού φαινομένου (Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ, Πίνακας 4) και της αγριότητας (Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΑΓΡΙΟ ΖΩΟ, Πίνακας 5, Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ, Πίνακας 6), υπογραμμίζοντας, έτσι, τις πεπερασμένες ικανότητες του ανθρώπου να την αντιμετωπίσει. Κάποιες άλλες αντιστοιχίσεις μοιάζουν πιο ουδέτερες, φωτίζοντας την ανάγκη για ταχύτητα, αντοχή και προσαρμοστικότητα (Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΑΓΩΝΑΣ ΔΡΟΜΟΥ/ΑΝΤΟΧΗΣ, Πίνακας 8, Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΑΠΡΟΣΚΛΗΤΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ, Πίνακας 9). Μόνο μία από τις αντιστοιχίσεις έχει κάπως θετικές συνδηλώσεις, εφόσον αναδεικνύει τις ευεργετικές επιδράσεις της COVID-19 στο περιβάλλον (Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑΠΛΕΥΡΟΣ ΣΩΤΗΡΑΣ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ, Πίνακας 10).

⁸ Η λέξη *ασφυξία* μπορεί να έχει τόσο μεταφορική όσο και κυριολεκτική σημασία.

⁹ Η λέξη *συναγερμός* μπορεί να έχει κυριολεκτική αλλά και μεταφορική σημασία.

¹⁰ Αν και λιγότερο ισχυρή, η εννοιολογική σύνδεση με τον πόλεμο είναι ορατή.

-
- (47) Κορονοϊός: «Βράζει» η Θεσσαλονίκη με 905 κρούσματα - 564 στην Αττική, *Έθνος*, 18-11-2020
 (48) Κορωνοϊός: «Φωτιά» με 815 κρούσματα η Αττική-«Βράζει» ο Πειραιάς-Ο χάρτης της διασποράς, *Ελεύθερος Τύπος*, 28-3-2021
 (49) Κορονοϊός-Καπραβέλος: «Ηφαιστειο που βράζει η Αθήνα, αλλά δεν έγινε έκρηξη στα κρούσματα», *Έθνος*, 30-3-2021
 (50) Κορωνοϊός: «Καζάνι που βράζει» η Αττική-Σταθερά υψηλά τετραψήφια κρούσματα, CNN, 2/4/2021
-

Πίνακας 3. Το πλαίσιο Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΖΕΣΤΟ ΥΓΡΟ ΣΕ ΔΟΧΕΙΟ στα πρωτοσέλιδα και τους τίτλους των ΜΜΕ

-
- (51) Κοροναϊός: «Καταιγίδα» κρουσμάτων στην Αττική-Το σενάριο που τρομάζει τους ειδικούς, in.gr, 4-10-2020
 (52) Κορονοϊός - Ιταλία: Οι γιατροί μιλούν για "τσουνάμι" κρουσμάτων, αύξηση θανάτων, news 24/7, 3-11-2020
 (53) Ο κορονοϊός *σαρώνει* φυλακές και ΕΛ.ΑΣ., αλλά ο Χρυσοχοϊδης πανηγυρίζει, efsyn, 4-12-2020
 (54) Κορονοϊός: Έσπασαν το *φράγμα* των 5000 οι νοσηλείες, news 24/7, 23-3-2021
 (55) Κορονοϊός: Φονικότερο και μεταδοτικότερο το 3ο «κύμα», efsyn, 4-4-2021
 (56) «Καταιγίδα» μολύνσεων στην Ινδία, εκτός ελέγχου ο κορονοϊός, efsyn, 25-4-2021
 (57) Συνεχίζει να *σαρώνει* την Ινδία ο κορονοϊός - Νέο ρεκόρ θανάτων σε ένα 24ωρο, insider, 5-5-2021
 (58) Κορονοϊός: «Καμπανάκι» Παυλάκη για νέο κύμα πανδημίας το καλοκαίρι, alfavita, 5-5-2021
-

Πίνακας 4. Το πλαίσιο Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ στα πρωτοσέλιδα και τους τίτλους των ΜΜΕ

-
- (59) Ο κορονοϊός «*τρώει*» και τις εκπτώσεις: Κλειστά τα μαγαζιά την Κυριακή, gazetta.gr, 30-10-2020
 (60) Κορωνοϊός : Δοκιμάζεται σκληρά η Ευρώπη από το δεύτερο κύμα πανδημίας, Με κοινό παρονομαστή τη διάσωση των Χριστουγέννων οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις προχωρούν στην επιβολή lockdown με την ελπίδα ότι θα *τιθασεύσουν* την πανδημία του κορωνοϊού πριν από τις γιορτές, το 10.gr, 1-11-2020
 (61) Το εμβόλιο κόντρα στο... «*θηρίο*» των ψεκασμένων, Liberal, 10-11-2020
 (62) Καθηγητής Πανεπιστημίου στη ΜΕΘ με κορονοϊό: «Είναι σαν να παλεύω με *θηρίο*», *Έθνος*, 12-11-2020
-

Πίνακας 5. Το πλαίσιο Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΑΓΡΙΟ ΖΩΟ στα πρωτοσέλιδα και τους τίτλους των ΜΜΕ

-
- (63) Κορονοϊός: Επίμονος και ύπουλος *δολοφόνος!* Μεταλλάχθηκε 4 φορές στο σώμα 45χρονου και τελικά τον *σκότωσε!*, newsit, 16-11-2020
 (64) Συγκλονιστικό βίντεο: Γυναίκα με κορονοϊό πασχίζει να αναπνεύσει και προειδοποιεί-«Η Covid είναι *δολοφόνος*», newsbeast, 12-1-2021
-

Πίνακας 6. Το πλαίσιο Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ στα πρωτοσέλιδα και τους τίτλους των ΜΜΕ

-
- (65) Οδηγήθηκα στις *πύλες της κολάσεως*, *Έθνος*, 10-12-2020
 (66) Κορονοϊός: «Ο *Διάβολος* ήρθε» - Το σοκ του γιατρού που ανακάλυψε την καλιφορνέζικη μετάλλαξη, newsbomb.gr, 24-2-2021
 (67) Κορονοϊός: «*Κόλαση*» στην Αττική - Σε ποιες γειτονιές εντοπίζονται τα περισσότερα κρούσματα, enikos.gr, 30-3-2021
-

Πίνακας 7. Το πλαίσιο Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΚΟΛΑΣΗ/Ο ΔΙΑΒΟΛΟΣ στα πρωτοσέλιδα και τους τίτλους των ΜΜΕ

-
- (68) Κορωνοϊός-*Αγώνας δρόμου* για τους εμβολιασμούς: Ανοίγει η πλατφόρμα για τις ηλικίες 65-69, megatv, 30-3-2021
 (69) Κων. Δασκαλάκης: «Πώς μεταδίδεται εκθετικά ο κορωνοϊός-*Αγώνας αντοχής και όχι ταχύτητας*», *Το Βήμα*, 31-3-2020
 (70) COVID-10: Κορωνοϊός: *Αγώνας δρόμου* για τα self-test στα φαρμακεία - Ρεκόρ «ασφυξίας» στις ΜΕΘ, CNN, 1-4-2021
-

(71) COVID-10: Κορωνοϊός / *Αγώνας δρόμου* για ένα κρεβάτι ΜΕΘ, *Αυγή*, 2-4-2021

Πίνακας 8. Το πλαίσιο Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΑΓΩΝΑΣ (ΔΡΟΜΟΥ/ΑΝΤΟΧΗΣ) στα πρωτοσέλιδα και τους τίτλους των ΜΜΕ

(72) Κορωνοϊός Νίκος Σύψας: «Θα μάθουμε να ζούμε με τον ιό για αρκετό καιρό», *flash.gr*, 28-8-2020

(73) ΠΟΥ: «Να μάθουμε να ζούμε με τον κορωνοϊό και χωρίς εμβόλιο» - Πότε να φορούν μάσκα τα παιδιά, *Έθνος*, 1-9-2020

(74) Χαρδαλιάς: «Πρέπει να μάθουμε να ζούμε με τον κορωνοϊό μέχρι το εμβόλιο», *star.gr*, 29-9-2020

(75) Ο κύριος Κορωνοϊός, αυτός ο *απρόσκλητος επισκέπτης*, *Psychology*, 2-4-2020

Πίνακας 9. Το πλαίσιο Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΑΠΡΟΣΚΛΗΤΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ στα πρωτοσέλιδα και τους τίτλους των ΜΜΕ

(76) Τα μέτρα για τον κορωνοϊό *έσωσαν* χιλιάδες από τη ρύπανση, *news 24/7*, 18-3-2020

(77) Κορωνοϊός: Η καραντίνα καθάρισε τα νερά στα κανάλια στη Βενετία, *sputniknews*, 18-3-2020¹¹

(78) Κορωνοϊός: Πώς η πανδημία θα *σώσει* χιλιάδες ανθρώπους από μια άλλη *θανατηφόρα λαίλαπα* (την ατμοσφαιρική ρύπανση), *sputniknews*, 19-3-2020

(79) Το περιβάλλον «*ανάσανε*» μέσα στην πανδημία και αυτό φαίνεται από το Διάστημα-Πιο λευκό το χιόνι, *Το Βήμα*, 10-12-2020

Πίνακας 10. Το πλαίσιο Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑΠΛΕΥΡΟΣ ΣΩΤΗΡΑΣ (ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ) στα πρωτοσέλιδα και τους τίτλους των ΜΜΕ

5. Συζήτηση

5.1 ΕΕ1: Η εννοιολογική δόμηση των μεταφορών της COVID-19

Προκειμένου να απαντήσουμε στο πρώτο μας ερευνητικό ερώτημα και να αναδείξουμε την εννοιολογική δόμηση των μεταφορών για την COVID-19 σε τίτλους του ηλεκτρονικού τύπου, αναλύσαμε τα παραπάνω 77 δείγματα, βασιζόμενες στην πολυεπίπεδη προσέγγιση της διευρυμένης ΘΕΜ.

Εικονιστικά σχήματα και πεδία

Στα περισσότερα δείγματα της έρευνάς μας, το πεδίο της ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ αντιστοιχίζεται στο πεδίο της ΝΟΣΟΥ. Πρόκειται για ένα ευρύ πεδίο, εφόσον η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ προκαλείται τόσο από ανθρωπογενείς οντότητες (όπως στην περίπτωση του ΠΟΛΕΜΟΥ) όσο και από ΦΥΣΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ (όπως το τσουνάμι).¹² Το πεδίο της ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ προϋποθέτει το εικονιστικό σχήμα της ΔΥΝΑΜΗΣ, καθώς δύο δυνάμεις βρίσκονται σε μετωπική σύγκρουση (Johnson 1987: 46). Το πεδίο της ΝΟΣΟΥ βασίζεται στο εικονιστικό σχήμα ΠΗΓΗ-ΜΟΝΟΠΑΤΙ-ΣΤΟΧΟΣ, καθώς ξεκινάει από μια ΠΗΓΗ, εξελίσσεται σε ένα ΜΟΝΟΠΑΤΙ (διαδικασία) και έχει μια τελική έκβαση (ΣΤΟΧΟΣ) (Velasco & Sánchez 2014). Ωστόσο, και οι δυνάμεις διαθέτουν πηγή, κατευθυντικότητα και προορισμό/στόχο, γι' αυτό και σύμφωνα με την Peña Cervel (1999) το εικονιστικό σχήμα της ΔΥΝΑΜΗΣ βασίζεται στο γενικότερο και βασικό εικονιστικό σχήμα του ΜΟΝΟΠΑΤΙΟΥ, και συνεπώς τα δύο εικονιστικά σχήματα συσχετίζονται.

Στην περίπτωση του κορωνοϊού μια «ημι-έμψυχη οντότητα» (ένα παράσιτο, ΠΗΓΗ) αναπαράγει το DNA της στον ξενιστή της (οριοθετημένη περιοχή, ΠΕΡΙΕΚΤΗΣ) και ανταγωνίζεται (ΔΥΝΑΜΗ) με τη ζωή του DNA του ξενιστή, προσαρμόζοντας τις «στρατηγικές» της στην ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ που συναντά από τα ανθρώπινα αντισώματα

¹¹ Παραδείγματα μετωνυμίας εντάχθηκαν στο δείγμα, εφόσον υπογραμμίζουν την εννοιολογική σύνδεση των μέτρων ενάντια στον κορωνοϊό με την προστασία του περιβάλλοντος.

¹² Παρότι η Nerlich (2020) κατατάσσει μόνο φυσικά φαινόμενα όπως η καταιγίδα, το τσουνάμι, η φωτιά κ.ά. στις «μεταφορές των καταστροφών», ο Charteris-Black (2021) εντάσσει σε αυτές και τον πόλεμο, με τη διαφορά ότι πρόκειται για ανθρωπογενή καταστροφή.

(ΜΟΝΟΠΑΤΙ). Αν η δύναμη του ανοσοποιητικού είναι ίση με τη δύναμη του κορονοϊού-ανταγωνιστή, το σώμα διατηρεί μια σταθερή κατάσταση υγείας. Αν, όμως, ο ανταγωνιστής ξεπεράσει τη ΔΥΝΑΜΗ-ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ (αντισώματα), το σώμα νοσεί και η ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ χάνεται.¹³

Είναι, λοιπόν, εμφανές ότι οι μεταφορές των ΦΥΣΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ/ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ και του ΠΟΛΕΜΟΥ προϋποθέτουν ποικίλα εικονιστικά σχήματα όπως ΠΗΓΗ-ΜΟΝΟΠΑΤΙ-ΣΤΟΧΟΣ, ΔΥΝΑΜΗ, ΠΕΡΙΕΚΤΗΣ και ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ. Έτσι αιτιολογείται και η καταλληλότητα, «ευστοχία» αλλά και πειστικότητα των μεταφορών, εφόσον η ανταγωνιστική φύση του κορονοϊού και των αντισωμάτων παραπέμπει σε σύγκρουση δυνάμεων.

Μια δεύτερη ομάδα μεταφορών, οντολογικών αυτή τη φορά, είναι οι προσωποποιήσεις της COVID-19 (ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ, ΑΠΡΟΣΚΛΗΤΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ κ.ά.), οι οποίες και πάλι βασίζονται στο εικονιστικό σχήμα του ΜΟΝΟΠΑΤΙΟΥ: εφόσον ο κορονοϊός προσωποποιείται, εφοδιάζεται με τη δύναμη της θέλησης και κατά συνέπεια διανύει ένα ΜΟΝΟΠΑΤΙ με συγκεκριμένο ΣΤΟΧΟ.

Πλαίσια, νοητικοί χώροι και γλωσσική διατύπωση

Οι όψεις του εννοιολογικού υλικού που συμμετέχουν στις μεταφορικές αντιστοιχίσεις δίνονται με τη μορφή πλαισίων. Προκύπτουν 9 πλαίσια, τα οποία πραγματώνονται σε ακόμη πιο συγκεκριμένους νοητικούς χώρους και αναλύονται στη συνέχεια. Σε κάθε περίπτωση, ένα μέρος (και όχι το σύνολο) του εννοιολογικού υλικού ΠΟΛΕΜΟΣ, ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ κ.ά. αντιστοιχίζεται στο πεδίο της ΝΟΣΟΥ.

(1) Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ

Πρόκειται για το πιο συχνό πλαίσιο στο δείγμα μας (βλ. και Nerlich 2011), το οποίο στη μετωνυμική εκδοχή του διατυπώνεται ως Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ. Στον Πίνακα 11 μπορεί κανείς να διαπιστώσει πώς το συγκεκριμένο πλαίσιο πραγματώνεται με διαφορετικούς τρόπους.

ΝΟΗΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ	ΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΤΑ ΠΡΩΤΟΣΕΛΙΔΑ
Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ/ΜΑΧΗ	7, 14, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 32, 34, 38, 39, 41, 43, 45, 46
Η ΜΑΧΗ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΜΑΧΗ	12
Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	5
Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΗΣ COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ/ΓΙΑΤΡΟΥΣ	35, 40, 44
Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΗΣ COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ	42
Η ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΕΜΒΟΛΙΟΥ ΤΗΣ COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ	30, 31, 36, 37
Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΑ FAKE NEWS	17
ΤΑ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ COVID-19 ΕΙΝΑΙ Η ΓΡΑΜΜΗ ΑΜΥΝΑΣ	20, 21
ΤΟ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΕΙΝΑΙ ΗΡΩΕΣ	6, 9, 11, 26
ΟΙ ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΙ	33
ΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΕΙΝΑΙ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΙ ΤΗΣ COVID-19	15
ΤΑ ΦΑΡΜΑΚΑ ΕΙΝΑΙ ΟΠΛΑ	19

¹³ Η προσέγγιση του Charteris-Black βασίζεται στην προσέγγιση της *ισχυοδυναμικής* (force dynamics) του Talmy (1988). Ο Kövecses (2020) σε αδημοσίευτη εργασία του υποστηρίζει ότι η προσέγγιση της ισχυοδυναμικής μπορεί και πρέπει να συνδυαστεί με τη διευρυμένη ΘΕΜ, αναδεικνύοντας τη σημασία της γενικευτικού επιπέδου μεταφοράς ΟΙ ΑΙΤΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ στο υψηλότερο επίπεδο των εικονιστικών σχημάτων.

Η ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΕΙΝΑΙ ΟΠΛΟ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ COVID-19	4, 10, 13
Ο ΚΟΡΟΝΟΪΟ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΟΠΛΟ	8
ΤΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΟΧΥΡΑ	16
Η ΤΡΟΦΗ ΕΙΝΑΙ ΣΥΜΜΑΧΟΣ	18

Πίνακας 11. Τα πλαίσια της μεταφοράς του ΠΟΛΕΜΟΥ στα πρωτοσέλιδα

Βάσει αυτών των πλαισίων, προκύπτουν συγκεκριμένοι νοητικοί χώροι όπως ο ΚΟΡΟΝΟΪΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΤΡΙΤΟΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ, ΤΑ ΚΟΡΤΙΚΟΣΤΕΡΟΕΙΔΗ ΕΙΝΑΙ ΟΠΛΑ, Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΙΝΑΙ ΑΙΧΜΑΛΩΤΗ κ.ά. Τέλος, ως προς τη γλωσσική διατύπωση, το λεξιλόγιο παραπέμπει σε έννοιες σχετικές με τον πόλεμο στα 43 δείγματα του Πίνακα 2. Πρόκειται για λέξεις όπως: *πόλεμος, μάχη, ήρωες, όπλα, αιχμάλωτος, σύμμαχος, τελεσίγραφο, ανάχωμα, επέλαση*, πολυλεκτικά σύνθετα και συμφράσεις: *θύματα πολέμου, ανοχύρωτες πόλεις, μέτωπο πολέμου*, ακόμη και αποπαγιωμένες εκφράσεις: «*Πατήρ πάντων κορονοϊός*» (κατ' αναλογία προς τη φράση του Ηράκλειτου *Πατήρ πάντων πόλεμος*).

Τα πλαίσια και οι νοητικοί χώροι που τα πραγματώνουν υπονοούν την υπερκείμενη μεταφορά Η ΖΩΗ ΕΙΝΑΙ ΜΑΧΗ (ΓΙΑ ΕΠΙΒΙΩΣΗ) (βλ. Lakoff και Johnson 1980· Charteris-Black 2004), καθώς η προσπάθεια για έλεγχο της COVID-19 είναι μια διαρκής μάχη επιβίωσης.

(2) Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΑΓΩΝΑΣ ΔΡΟΜΟΥ/ΑΝΤΟΧΗΣ

Βέβαια, σε ορισμένα μιντιακά μέσα οι παραγωγοί προτιμούν να πλαισιώσουν την COVID-19 με πιο ουδέτερο τρόπο ως ΑΓΩΝΑ ΔΡΟΜΟΥ/ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ/ΑΝΤΟΧΗΣ, αντλώντας εννοιολογικό υλικό από το πλαίσιο των ΣΠΟΡ, όπως στα παραδείγματα του Πίνακα 8. Έτσι, προκύπτουν νοητικοί χώροι όπως η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΥ ΕΙΝΑΙ ΑΓΩΝΑΣ ΔΡΟΜΟΥ, Η ΝΟΣΗΛΕΙΑ ΤΩΝ ΝΟΣΟΥΝΤΩΝ ΑΠΟ COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΑΓΩΝΑΣ ΔΡΟΜΟΥ κ.ά.

(3) Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΖΕΣΤΟ ΥΓΡΟ ΣΕ ΔΟΧΕΙΟ

Το πλαίσιο αυτό βασίζεται στην γενικευτικού επιπέδου Η ΕΝΤΑΣΗ ΕΙΝΑΙ ΘΕΡΜΟΤΗΤΑ (η οποία λειτουργεί στο επίπεδο των εικονιστικών σχημάτων) αλλά και στο ειδικότερο πλαίσιο η ΕΝΤΑΣΗ ΤΗΣ COVID-19 ΕΙΝΑΙ Ο ΒΑΘΜΟΣ ΘΕΡΜΟΤΗΤΑΣ, και επιτρέπει την εννοιολόγηση της νόσου ως ΖΕΣΤΟΥ ΥΓΡΟΥ ΠΟΥ ΒΡΑΖΕΙ ΣΕ ΔΟΧΕΙΟ. Αυτές οι αφηρημένες οντότητες συγκεκριμενοποιούνται σε νοητικούς χώρους όπως ΟΙ ΝΟΣΟΥΝΤΕΣ ΑΠΟ COVID-19 ΠΛΗΘΥΣΜΟΙ ΕΙΝΑΙ ΚΑΖΑΝΙΑ/ΗΦΑΙΣΤΕΙΑ ΠΟΥ ΒΡΑΖΟΥΝ, όπου οι πόλεις με τα περισσότερα κρούσματα νοσηματοδοτούνται ως ΔΟΧΕΙΑ/ΠΕΡΙΕΚΤΕΣ. Γλωσσικές εκφράσεις όπως *βράζει, ηφαίστειο που βράζει, καζάνι που βράζει* (βλ. Πίνακα 3) λεκτικοποιούν τη συγκεκριμένη μεταφορά. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η έννοια του ΖΕΣΤΟΥ ΥΓΡΟΥ ΠΟΥ ΒΡΑΖΕΙ ΣΕ ΔΟΧΕΙΟ εμφανίζεται ως έννοια-πηγή σε περιπτώσεις συναισθημάτων, όπως ο ΘΥΜΟΣ ή η ΧΑΡΑ. Στις περιπτώσεις αυτές, το σώμα βιώνεται ως ένας ΠΕΡΙΕΚΤΗΣ ενώ τα συναισθήματα συσχετίζονται με την αλλαγή κατάστασης και την απώλεια ελέγχου, καθώς οι δυνάμεις που αναπτύσσονται στον ΠΕΡΙΕΚΤΗ ασκούν πίεση στα τοιχώματά του. Με λίγα λόγια, η σωματοποιημένη εμπειρία της πίεσης και η ροή του αίματος στο σώμα συνδέονται με έντονα συναισθήματα (Charteris-Black 2021: 178-179). Οι μεταφορές που βασίζονται στο υγρό στοιχείο πυροδοτούν ισχυρά συναισθήματα και κυρίως φόβο (Charteris-Black 2021: 81). Το ίδιο συμβαίνει και στην περίπτωση του κορονοϊού: η υπερχειλίση του ΠΕΡΙΕΚΤΗ, δηλαδή των πόλεων με τα περισσότερα κρούσματα, μπορεί να οδηγήσει σε «έκρηξη».

(4) Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Μία ακόμη πολύ συχνή συμβατικοποιημένη μεταφορά που περιλαμβάνεται στα δεδομένα μας και χρησιμοποιείται στην εννοιολόγηση ασθενειών είναι Η ΑΣΘΕΝΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΦΥΣΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ/ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ (βλ. και Chiang & Duann 2007). Σε μια τέτοια εννοιολόγηση, όπου και πάλι πρωτοστατεί το εικονιστικό σχήμα της ΔΥΝΑΜΗΣ, η COVID-19 πλαισιώνεται ως ΚΑΤΑΙΓΙΔΑ, ΠΛΗΜΜΥΡΑ/ΤΣΟΥΝΑΜΙ και ΤΥΦΩΝΑΣ, φαινόμενα που χαρακτηρίζονται από μεγάλη ΕΝΤΑΣΗ, όπως αντανακλάται στις γλωσσικές εκφράσεις *σαρώνει, καταιγίδα, έσπασε το φράγμα, φονικό κύμα* (βλ. Πίνακα 4). Στις περισσότερες μεταφορικές πλαισιώσεις και πάλι πρωτοστατεί το υγρό στοιχείο, ενισχύοντας την αίσθηση του φόβου.

(5) Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΚΟΛΑΣΗ

Το εικονιστικό σχήμα του ΠΕΡΙΧΟΝΤΟΣ (CONTAINER) αντανακλάται επίσης και στο πλαίσιο Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΚΟΛΑΣΗ (μετωνυμία), το οποίο πραγματώνεται στον νοητικό χώρο Ο ΝΟΣΩΝ Χ ΑΠΟ COVID-19 ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΚΟΛΑΣΗ/Η ΑΤΤΙΚΗ ΕΙΝΑΙ ΚΟΛΑΣΗ (βλ. παραδείγματα του Πίνακα 7 με γλωσσικές διατυπώσεις όπως *οδηγήθηκα στις πύλες της κολάσεως, Κόλαση η Αττική* κτλ.), ενώ δεν είναι απίθανη η σύνδεση και με το πλαίσιο της ΦΩΤΙΑΣ και της ΕΝΤΑΣΗΣ της ΘΕΡΜΟΤΗΤΑΣ που χαρακτηρίζει την κόλαση στο συγκεκριμένο πολιτισμικό συγκείμενο.

(6-8) Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ/ ΑΓΡΙΟ ΖΩΟ/ΑΠΡΟΣΚΛΗΤΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ

Όπως έχουν παρατηρήσει οι Lakoff & Johnson (1980), η απόδοση ανθρώπινων χαρακτηριστικών και ιδιοτήτων σε κάτι αφηρημένο και μη έμψυχο (προσωποποίηση) έχει ιδιαίτερη επεξηγηματική αξία. Μια γενικευτικού επιπέδου μεταφορά που ενεργοποιείται στο πλαίσιο αυτό είναι και η μεταφορά Η ΖΩΗ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΥΤΙΜΗ ΚΤΗΣΗ, που συνδέεται με το πλαίσιο Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ (βλ. Πίνακα 6), καθώς «χτυπά απροσδόκητα, είναι μυστηριώδης, πρέπει να την ανακαλύψουμε και να την καταδιώξουμε» (βλ. και Wallis & Nerlich 2005: 2632). Παρότι η προσωποποίηση της ΝΟΣΟΥ ως ΔΟΛΟΦΟΝΟΥ παραπέμπει σε ένα μιλιταριστικό πλαίσιο, κατά τους Wallis & Nerlich (2005) διαφοροποιείται από τη μεταφορά του ΠΟΛΕΜΟΥ, εφόσον η νόσος παρουσιάζεται ως μια ξεχωριστή οντότητα, όχι ως στρατός με συγκεκριμένη στρατηγική. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει και το πλαίσιο Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΑΓΡΙΟ ΖΩΟ, το οποίο πραγματώνεται σε νοητικούς χώρους όπως ΤΟ ΘΗΡΙΟ COVID-19 ή Η COVID-19 ΤΙΘΑΣΕΥΕΤΑΙ και με γλωσσικές διατυπώσεις όπως *ο κορονοϊός «τρώει» τις εκπτώσεις* (βλ. Πίνακα 5). Αξίζει, βέβαια, στο σημείο αυτό να αναφερθεί πως, καθώς ο κορονοϊός έχει μετατραπεί σε καθημερινό πρωταγωνιστή στη ζωή μας, έχουν αναδυθεί και πιο ουδέτερα πλαίσια, όπως Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΑΠΡΟΣΚΛΗΤΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ (βλ. Πίνακα 9). Έτσι, προκύπτει η συχνή διατύπωση *πρέπει να μάθουμε να ζούμε με τον κορονοϊό*.

(9) Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑΠΛΕΥΡΟΣ ΣΩΤΗΡΑΣ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ

Τέλος, ένα πλαίσιο με αρκετά θετικές συνδηλώσεις στο δείγμα μας είναι το πλαίσιο Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑΠΛΕΥΡΟΣ ΣΩΤΗΡΑΣ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ (βλ. Πίνακα 10). Μάλιστα, η μετωνυμική εκδοχή είναι πολύ συχνή, όπως αποτυπώνεται στους νοητικούς χώρους ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ COVID-19/Η ΚΑΡΑΝΤΙΝΑ ΣΩΖΟΥΝ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ και στις γλωσσικές διατυπώσεις *η καραντίνα καθάρισε τα νερά, η πανδημία θα σώσει...από τη ρύπανση*.

Όλα τα παραπάνω πεδία και πλαίσια (ΠΟΛΕΜΟΣ, ΘΕΡΜΟΤΗΤΑ, ΖΕΣΤΟ ΥΓΡΟ ΣΕ ΔΟΧΕΙΟ, ΑΤΟΜΟ, ΦΥΣΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ, ΑΓΡΙΟ ΖΩΟ) συμβάλλουν σε διαγλωσσικά καθιερωμένες αντιστοιχίσεις, προκειμένου να αναφερθούμε σε μια σειρά από αφηρημένες έννοιες της καθημερινής ζωής όπως η ΑΣΘΕΝΕΙΑ (Ο ΚΑΡΚΙΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ), τα ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ (Ο ΘΥΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΘΕΡΜΟ ΥΓΡΟ ΣΕ ΔΟΧΕΙΟ), τα ΣΥΝΘΕΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ (ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ, ΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΕΙΝΑΙ ΕΧΘΡΟΙ) κτλ. Ωστόσο, προκειμένου να κατανοήσουμε καλύτερα τις μεταφορές για την COVID-19, θα πρέπει να αναζητήσουμε πώς διαφορετικές ιδεολογίες και οπτικές επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τη νόσο.

5.1 EE2: Κοινωνιο-πραγματολογικές και ιδεολογικές προεκτάσεις

Η απάντηση στο ερώτημα που διατυπώθηκε στο τέλος της προηγούμενης ενότητας θέτει στο προσκήνιο το δίλημμα κατά πόσο η μεταφορά είναι απλά ένας τρόπος θεώρησης και αναπαράστασης της πραγματικότητας, όπως υποστηρίζει η ΘΕΜ στην κλασική μορφή της (Lakoff & Johnson 1980, Lakoff 2008b, Gibbs 2011), ή αντιθέτως η χρήση της μπορεί να είναι εμπρόθετη, ηθελημένη και επιστρατεύεται στον δημόσιο λόγο ως τεχνική πειθούς, όπως υποστηρίζει η έρευνα από την σκοπιά της ανάλυσης λόγου (Musolff 2011· Steen 2014, 2015). Στην παρούσα δημοσίευση υιοθετείται μια συγκεκριμένη οπτική. Ακολουθώντας τον Kövecses (2020) και όσα περιγράφονται στη διευρυμένη ΘΕΜ, στην προηγούμενη ενότητα αναδείξαμε ότι οι μεταφορές για την COVID-19 βασίζονται σε εικονιστικά σχήματα (ΔΥΝΑΜΗ, ΠΕΡΙΕΚΤΗΣ, ΠΗΓΗ-ΜΟΝΟΠΑΤΙ-ΣΤΟΧΟΣ κ.ά.) που ενεργοποιούν γενικευτικού επιπέδου μεταφορές, όπως Η ΖΩΗ ΕΙΝΑΙ ΜΑΧΗ (ΓΙΑ ΕΠΙΒΙΩΣΗ), ΤΑ ΑΦΗΡΗΜΕΝΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΙΝΑΙ ΦΥΣΙΚΑ ΣΥΝΘΕΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ, Η ΕΝΤΑΣΗ ΕΙΝΑΙ ΘΕΡΜΟΤΗΤΑ, συγκεκριμένα πλαίσια, π.χ. Η ΑΣΘΕΝΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ/ΑΤΟΜΟ/ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ κ.ά., και νοητικούς χώρους, όπως Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΙΝΑΙ ΑΙΧΜΑΛΩΤΗ ΤΗΣ COVID-19, Η ΑΘΗΝΑ ΕΙΝΑΙ ΗΦΑΙΣΤΕΙΟ ΠΟΥ ΒΡΑΖΕΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΡΟΝΟΪΟ. Κάτι τέτοιο υποδεικνύει ότι τα εικονιστικά σχήματα, τα πεδία και τα πλαίσια αποτελούν μια γνωσιακή «πρώτη ύλη» γειωμένη στην εμπειρία και διαθέσιμη προς χρήση, καθώς κατηγοριοποιούμε γνωσιακά τον κόσμο. Αποτελούν, με άλλα λόγια, ένα γνωσιακό υπόστρωμα διαθέσιμο σε όλους τους συμμετέχοντες στην επικοινωνία, από όπου εκπορεύεται η μεταφορική σκέψη. Ωστόσο, οι νοητικοί χώροι επιλέγονται εμπρόθετα και χρησιμοποιούνται ανάλογα με τον σκοπό του πομπού και το κοινωνιο-πραγματολογικό πλαίσιο εντός του οποίου παράγονται.

Συνεπώς, η μη εμπρόθετη προϋπάρχουσα γνωσιακή πρώτη ύλη αξιοποιείται συνειδητά και ηθελημένα κατά τον παραγόμενο λόγο, θέτοντας στο προσκήνιο συγκεκριμένες όψεις μιας έννοιας και αποσιωπώντας άλλες. Σε ό,τι αφορά τα δεδομένα της παρούσας έρευνας, οι μεταφορές της COVID-19 νοηματοδοτούν σύνθετα ιατρικά και κοινωνικοπολιτικά ζητήματα με εύπεπτο τρόπο συντελώντας στην απρόσκοπτη επικοινωνία ανάμεσα στον πομπό (ειδικοί εμπειρογνώμονες, πολιτικοί κτλ.) και τους δέκτες (ευρύ κοινό). Παράλληλα, όμως, προτεραιοποιούν νοήματα κατευθύνοντας τους δέκτες συστηματικά να αντιληφθούν τη νόσο μέσα από συγκεκριμένες οπτικές που έμμεσα επιβάλλουν συγκεκριμένες συμπεριφορές. Στη συνέχεια, τα ερευνητικά δεδομένα προσεγγίζονται με βάση (α) την ταυτότητα των παραγωγών των μεταφορικών πλαισίων, (β) το είδος των μεταφορικών πλαισίων, την επίδραση και την ενδεχόμενη πειστικότητά τους και (γ) την ηθική πλαισίωση της πανδημίας, σύμφωνα με την προσέγγιση που ακολουθείται από τον Charteris-Black (2021).

(α) Η ταυτότητα των παραγωγών

Η μεταφορική πλαisiώση του κορονοϊού εμφανίζεται στον λόγο ατόμων με κύρος και αναγνωρισιμότητα: πολιτικών (7 δείγματα), ειδικών (γιατρών, 6 δείγματα), καθηγητών πανεπιστημίου (4 δείγματα), ασθενών (3 δείγματα), ψυχολόγων (2 δείγματα) και δημοσιογράφων (55 δείγματα).

Οι μεταφορές που επιστρατεύονται από τον πρωθυπουργό και τα μέλη της κυβέρνησης αξιοποιούν σχεδόν αποκλειστικά το πλαίσιο του ΠΟΛΕΜΟΥ (παραδείγματα 3, 6, 22, 29, 38, 43, 74) και μία φορά το πλαίσιο του ΑΠΡΟΣΚΛΗΤΟΥ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗ (παραδείγμα 74), προωθούν νοηματοδοτήσεις που αιτιολογούν συγκεκριμένες πολιτικές επιλογές και καλούν σε κοινωνική δράση· την ίδια στιγμή, όμως, καλλιεργούν κλίμα αβεβαιότητας, εφόσον ο πόλεμος πάντοτε έχει αβέβαιη έκβαση, και ψυχολογικής αποσταθεροποίησης.

Οι μεταφορές που επιλέγονται από το ιατρικό και υγειονομικό προσωπικό αξιοποιούν το πλαίσιο του ΠΟΛΕΜΟΥ (παραδείγματα 21, 24), της ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ (παραδείγμα 58), ΤΟΥ ΖΕΣΤΟΥ ΥΓΡΟΥ ΣΕ ΔΟΧΕΙΟ (παραδείγμα 49), της ΚΟΛΑΣΗΣ (παραδείγμα 66) και του ΑΠΡΟΣΚΛΗΤΟΥ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗ (παραδείγμα 73) και δίνουν έμφαση στην ένταση της νόσου, στην ανάγκη αυτοπεριορισμού/τήρησης των υγειονομικών μέτρων και προσαρμοστικότητας, ενώ οι μεταφορές που επιλέγονται από ψυχολόγους κάνουν λόγο για ΑΠΡΟΣΚΛΗΤΟ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗ και ανάγκη για ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΜΑΧΗ (παραδείγματα 12, 75), εφόσον η μάχη δεν είναι μόνο απέναντι στον κορονοϊό αλλά και στο καθεστώς απομόνωσης και μοναξιάς που επιβάλλει.

Οι ακαδημαϊκοί πλαisiώνουν μεταφορικά τον κορονοϊό ως ΠΟΛΕΜΟ (με έμφαση, όμως, στην τεχνολογία ως όπλο), ΑΓΡΙΟ ΖΩΟ, ΑΓΩΝΑ ΔΡΟΜΟΥ και ΑΠΡΟΣΚΛΗΤΟ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗ (παραδείγματα 10, 62, 79, 72) και προσεγγίζουν πειστικά αλλά ίσως λιγότερο συναισθηματικά την πανδημία με μεταφορικό τρόπο. Τέλος, οι ασθενείς χρησιμοποιούν τα μεταφορικά πλαίσια του ΠΟΛΕΜΟΥ, του ΔΟΛΟΦΟΝΟΥ και της ΚΟΛΑΣΗΣ για να αναδείξουν τη σοβαρότητα και την ένταση της ασθένειας (παραδείγματα 28, 64, 65). Τα μιντιακά μέσα περιλαμβάνουν πρωτοσέλιδα και τίτλους όπου ακούγονται όλες οι παραπάνω φωνές.

Παράλληλα, όμως, οι ίδιοι οι δημοσιογράφοι αξιοποιούν ποικίλα μεταφορικά πλαίσια στον λόγο τους, κυρίως το πλαίσιο του ΠΟΛΕΜΟΥ (παραδείγματα 4, 5, 7, 8, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 25, 26, 27, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 46), αλλά και το πλαίσιο του ΖΕΣΤΟΥ ΥΓΡΟΥ ΣΕ ΔΟΧΕΙΟ (47, 48, 50), της ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ (51, 52, 53, 54, 55, 56, 57), του ΑΓΡΙΟΥ ΖΩΟΥ (59, 60, 61), του ΔΟΛΟΦΟΝΟΥ (63), της ΚΟΛΑΣΗΣ (67), του ΑΓΩΝΑ ΔΡΟΜΟΥ (68, 70, 71) και του ΠΑΡΑΠΛΕΥΡΟΥ ΣΩΤΗΡΑ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ (76, 77, 78, 79). Αξίζει να σημειωθεί ότι τα παραπάνω μεταφορικά πλαίσια αξιοποιούνται τόσο από μιντιακά μέσα παγιωμένα στον χώρο όσο και από νεότερα/τοπικά μέσα, ανεξαρτήτως κομματικής τοποθέτησης.

(β) Το είδος των μεταφορικών πλαisiών: επίδραση και πειστικότητα

Το πιο επιδραστικό πλαίσιο στα δεδομένα μας είναι το πλαίσιο Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ. Στον λόγο των δημοσιογράφων, των πολιτικών, του υγειονομικού προσωπικού και των ασθενών γίνεται διαρκής μνεία σε μάχες που πρέπει να κερδηθούν, ήρωες που πολεμούν στην πρώτη γραμμή του μετώπου και έναν εχθρό που εξαπολύει επιθέσεις και αντεπιθέσεις ανά κύματα. Αξίζει να σημειωθεί ότι στον λόγο του πρωθυπουργού το υγειονομικό προσωπικό είναι ήρωες

πίσω από τις μάσκες (παράδειγμα 6), μεταφορά που ενεργοποιεί την οπτική εικόνα του Superman ή του Batman ή άλλων υπερ-ηρώων με υπερφυσικές ικανότητες (ΤΟ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΕΙΝΑΙ ΗΡΩΕΣ), αλλά ενέχει και κυριολεκτική σημασία (χειρουργικές μάσκες), λειτουργώντας ως λογοπαίγνιο. Έτσι, η ανταγωνιστική φύση της νόσου, όπως συλλαμβάνεται μέσω της σωματοποιημένης εμπειρίας (βλ. ενότητα 5.1.) μεταφέρεται στις υγειονομικές υπηρεσίες αλλά και στην κοινωνία: η ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ επιτυγχάνεται όταν η ΔΥΝΑΜΗ τους ισούται με τη ΔΥΝΑΜΗ του κορονοϊού (βλ. και Charteris-Black 2021: 83). Ωστόσο, η προθετικότητα των πομπών είναι πρόδηλη: οι πολίτες πρέπει να αντισταθούν στη νόσο, υιοθετώντας τα υγειονομικά μέτρα που προτείνει η κυβέρνηση και η επιτροπή των ειδικών λοιμωξιολόγων, τα οποία αποτελούν την ενδεδειγμένη πρόληψη ή θεραπεία. Κατ' επέκταση, η αντίσταση στη νόσο συνεπάγεται αυτοπεριορισμό, κοινωνική αποστασιοποίηση, χρήση μάσκας, πλύσιμο των χεριών, τηλεεκπαίδευση, τηλεργασία, κλείσιμο της αγοράς, ενώ οι απολύσεις, η αύξηση της ανεργίας, η χρεοκοπία επιχειρήσεων αιτιολογούνται/φυσικοποιούνται ως παράπλευρες απώλειες. Η μεταφορική πλαισίωση αυξάνει την πειθώ, εφόσον οι παραπάνω πολιτικές, που απαιτούν ατομική και συλλογική δράση/ευθύνη, αναδύονται ως αναγκαιότητα, λόγω της έκτακτης ανάγκης και ως μονόδρομος, προκειμένου να ανακτηθεί ο έλεγχος της κατάστασης. Επιπλέον, η μεταφορά του ΠΟΛΕΜΟΥ νομιμοποιεί τη λήψη μέτρων που σε ορισμένες περιπτώσεις θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι βρίσκονται στο όριο της δημοκρατικής λειτουργίας ενός κράτους.

Συνεπακόλουθα, προκύπτουν και άλλα πλαίσια, όπως Η ΜΑΧΗ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΜΑΧΗ, Η ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΕΙΝΑΙ ΟΠΛΟ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ COVID-19, Η ΤΡΟΦΗ ΕΙΝΑΙ ΣΥΜΜΑΧΟΣ, ΤΑ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΓΡΑΜΜΕΣ ΑΜΥΝΑΣ, ΚΑΙ ΟΙ ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΙ. Παράλληλα, ήρωες στον πόλεμο ενάντια στον κορονοϊό αναδεικνύονται πια οι πολιτικοί και όχι οι γιατροί (ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΓΡΑΜΜΗ ΤΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΝ ΚΟΡΟΝΟΪΟ). Ωστόσο, σε διεθνές επίπεδο οι πολιτικοί ανατρέχουν σε ειδικούς λοιμωξιολόγους, διευθυντές νοσοκομείων κ.ά., προκειμένου να ενισχύσουν την πειστικότητα του λόγου τους. Με λίγα λόγια, η αυθεντία της επιστήμης νομιμοποιεί τις πολιτικές αποφάσεις, κι έτσι αυξάνεται η πειστικότητα του λόγου.

Όπως υποστηρίζουν οι Lakoff και Johnson (1980), η μεταφορά του ΠΟΛΕΜΟΥ είναι μια μεταφορά της καθημερινής ζωής και ως τέτοια προσδιορίζει τις δράσεις μας. Την εποχή του κορονοϊού, υποβάλλει, επίσης, την ιδέα μιας «συλλογικής κοινότητας» που συνδέεται με συναισθηματικούς δεσμούς και επαναπροσδιορίζει την παραδοσιακή αντίθεση ανάμεσα στο «εμείς» και το «οι άλλοι»: «οι άλλοι» δεν είναι πια άλλα κράτη ή άτομα με διαφορετική ταυτότητα, αλλά απέναντι στο ενωμένο παγκόσμιο «εμείς», που ισοδυναμεί με ολόκληρη την ανθρωπότητα, αντιπαρατίθεται το απειλητικό «άλλο», που είναι ο κορονοϊός (βλ. και Oswick κ.ά. 2020· Γαβριηλίδου 2021).

Καθώς, όμως, αποκτούμε ολοένα και μεγαλύτερη εμπειρία από τον κορονοϊό, η μεταφορά του ΠΟΛΕΜΟΥ πυροδοτεί και άλλες συνεπαγωγές. Πράγματι βρισκόμαστε σε πόλεμο, αλλά ο πόλεμος αυτός αφορά την οικονομία (Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ). Εκτός από τους πολίτες, και οι θεσμοί είναι αιχμάλωτοι της νόσου. Για παράδειγμα, η εκπαίδευση υπο-/δυσλειτουργεί (ΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΕΙΝΑΙ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΙ ΤΗΣ COVID-19), τα νοσοκομεία είναι τα κυβερνητικά κάστρα υγείας, αλλά φαίνεται να είναι ανοχύρωτα απέναντι στη σαρωτική λαίλαπα της νόσου (ΤΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΟΧΥΡΑ).

Παράλληλα, ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟ ΚΟΡΟΝΟΪΟ μετατρέπεται σε ΠΟΛΕΜΟ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΛΟΙΜΩΣΙΟΛΟΓΩΝ ή ΠΟΛΕΜΟ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ αναφορικά με τον τρόπο διαχείρισης της πανδημίας ή των ενδεδειγμένων μέτρων που πρέπει να ληφθούν, ή σε ΠΟΛΕΜΟ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΠΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΖΟΥΝ ΤΟ ΕΜΒΟΛΙΟ και στον λεγόμενο «εθνικιστικό πόλεμο των εμβολίων» που προτεραιοποιεί τις υγειονομικές ανάγκες και τον εμβολιασμό του «δικού μας έθνους» αλλά και σε πόλεμο μεταξύ των πολιτών που φαίνεται να έχουν πια εξαντληθεί από τις συνέπειες της μεταφοράς του ΠΟΛΕΜΟΥ. Παρατηρείται, μάλιστα, έντονος διχασμός την ώρα που οι μεταφορές της πολιτείας και των δημοσίων προσώπων μιλούν για μάχες που υποδηλώνουν κοινό μέτωπο. Σταδιακά, καθώς προχωρούν οι εμβολιασμοί και οι συζητήσεις σχετικά με το ποιο είναι το ασφαλέστερο εμβόλιο, η μεταφορά του ΠΟΛΕΜΟΥ εναλλάσσεται με τη μεταφορά του ΑΓΩΝΑ ΔΡΟΜΟΥ.

Πέρα, όμως, από τη μεταφορά του πολέμου, αναδύονται και άλλες, ιδιαίτερα συναισθηματικά φορτισμένες, μεταφορικές εννοιολογήσεις του κορονοϊού. Η μεταφορά Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΖΕΣΤΟ ΥΓΡΟ ΣΕ ΔΟΧΕΙΟ χρησιμοποιήθηκε το τελευταίο διάστημα συχνά από δημοσιογράφους που εννοιολογούν τη νόσο ως ΖΕΣΤΟ ΥΓΡΟ και τις τοπικές κοινωνίες που έχουν νοσήσει ως ΔΟΧΕΙΟ έτοιμο να εκραγεί. Οι υπονοήσεις είναι για μια ακόμη φορά προφανείς: αν ό,τι βρίσκεται μέσα στο δοχείο είναι μια κοινότητα ή ένα ολόκληρο κράτος που αποτελούν το «εμείς», τότε αυτό το εμείς είναι έτοιμο να εκραγεί από τον υπερβολικά μεγάλο αριθμό κρουσμάτων. Ο φόβος της επικείμενης έκρηξης φορτίζει συναισθηματικά και απειλεί όσους βρίσκονται εντός του δοχείου, καθώς ανησυχούν μήπως κολλήσουν και οι ίδιοι από τους νοσούντες συμπολίτες τους, αλλά και εκείνους που είναι εκτός, οι οποίοι φοβούνται μήπως λόγω της έκρηξης η μόλυνση επεκταθεί και σε αυτούς που προς το παρόν παραμένουν περισσότερο ασφαλείς.

Ακόμη, οι μεταφορές της φυσικής καταστροφής, όπως πραγματώνονται στα πλαίσια Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΑΙΓΙΔΑ/ΤΣΟΥΝΑΜΙ/ΠΛΗΜΜΥΡΑ/ΤΥΦΩΝΑΣ, αναδεικνύονται το ίδιο συναισθηματικές και επιδραστικές, καθώς δίνουν έμφαση στις καταστροφικές συνέπειες της πανδημίας και καλούν και αυτές σε άμεση λήψη μέτρων. Επιπλέον, υπονοούν ότι, όπως η πλημμύρα έρχεται ανά κύματα, έτσι και ο αριθμός των κρουσμάτων (1^ο, 2^ο, 3^ο, 4^ο κύμα) άλλοτε θα αυξάνεται και άλλοτε θα μειώνεται, με αποτέλεσμα τα μέτρα αντιμετώπισης άλλοτε να χαλαρώνουν και άλλοτε να σκληραίνουν. Συνεπώς, οι συγκεκριμένες μεταφορές ομοιάζουν με άλλες αντίστοιχες που πραγματώνονται συχνά στον δημόσιο λόγο με αφορμή κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις (π.χ. μετανάστευση, οικονομική κρίση κτλ.) που απαιτούν τη λήψη μέτρων για την αντιμετώπισή τους (βλ. επίσης Charteris-Black 2006).

Εξίσου συναισθηματικές και ενδεχομένως πειστικές αναδεικνύονται και οι προσωποποιήσεις, ιδιαίτερα, μάλιστα, εφόσον, όταν ένα αφηρημένο πεδίο-στόχος εννοιολογείται ως δρων υποκείμενο, παράγονται δεσμοί μεταξύ κοινωνικοπολιτισμικών ομάδων (βλ. και Cameron 2003). Η μεταφορά του ΑΓΡΙΟΥ ΖΩΟΥ προσδίδει ενστικτώδεις συμπεριφορές στην COVID-19, η οποία μεταξύ άλλων έχει «κατασπαράξει» την οικονομία. Η μεταφορά αυτή αποδεικνύεται ιδιαίτερα επιδραστική σε διάφορα άλλα πλαίσια (π.χ. Η ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΙΝΑΙ ΑΓΡΙΟ ΖΩΟ, Charteris-Black 2021, ΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΕΙΝΑΙ ΖΩΑ, Charteris-Black 2006), καθώς η προσπάθεια αποκτήνωσης μιας έμψυχης οντότητας (ή ημι-έμψυχης όπως στην περίπτωση της COVID-19), νομιμοποιεί κοινωνικά ανελεύθερες λύσεις (π.χ. να

σκοτώσουμε ή να φυλακίσουμε το θηρίο). Ωστόσο, και σε αυτήν την περίπτωση παρατηρούμε επεκτάσεις: δεν είναι μόνο η COVID-19 θηρίο αλλά θηρία είναι και οι αντιεμβολιαστές «ψεκασμένοι».

Δεν λείπουν, όμως, και οι λιγότερο συναισθηματικές εννοιολογήσεις του κορονοϊού, όπως η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΑΠΡΟΣΚΛΗΤΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ, και επομένως θα πρέπει να βρούμε τρόπους να μάθουμε να ζούμε με τον κορονοϊό και να μην αντιστεκόμαστε στα μέτρα που μας επιβάλλουν οι πολιτικοί, οι ειδικοί και ο Π.Ο.Υ.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει, τέλος, και η πιο ουδέτερη πλαισίωση που αναδεικνύει τη θετική επίδραση της πανδημίας στη μείωση της ρύπανσης του πλανήτη (Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑΠΛΕΥΡΟΣ ΣΩΤΗΡΑΣ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ), ως αντιστάθμισμα στις αρνητικές επιδράσεις στα συστήματα υγείας και την παγκόσμια οικονομία. Κι ακόμη, ο κορονοϊός αντιμετωπίζεται συχνά ως ένα είδος τιμωρίας της φύσης προς την ανθρωπότητα για την περιβαλλοντική καταστροφή που έχει προκαλέσει.

(γ) Η ηθική πλαισίωση του κορονοϊού

Η προηγούμενη συζήτηση έφερε στο προσκήνιο τις οπτικές και υπονοήσεις που προκύπτουν από τη χρήση μεταφορών για την COVID-19 στους τίτλους των μιντιακών μέσων. Μέσω της μεταφορικής πλαισίωσης, ο κορονοϊός από κάτι άγνωστο και απρόσιτο, μετατράπηκε σε οικείο κομμάτι της καθημερινής ζωής μας και σε κοινωνικοπολιτικό ζήτημα. Η υιοθέτηση μιας τέτοιας εικόνας από τους πολιτικούς, τους δημοσιογράφους και τους λοιπούς πρωταγωνιστές υπογράμμισε την ένταση της κατάστασης και καλλιέργησε μια ρητορική περιορισμού.

Βασιζόμενος σε έρευνα μέσω σωματών κειμένων και ερωτηματολογίου, ο Charteris-Black υποστηρίζει ότι οι μεταφορές του κορονοϊού μάς επιτρέπουν να πλαισιώσουμε ηθικά διλήμματα με έναν τρόπο που εξηγεί την ψυχολογική βάση των αποφάσεων που παίρνουμε. Έτσι, εντοπίζει τα έξι ηθικά πλαίσια του Haidt (2012) στις μεταφορές του κορονοϊού: (1) φροντίδα και βλάβη, (2) δικαιοσύνη και εξαπάτηση, (3) πίστη/αφοσίωση και προδοσία, (4) εξουσία/αυθεντία και ανατροπή, (5) ιερότητα και εκφραυλισμός και (6) ελευθερία και καταπίεση, ενώ προσθέτει ακόμη ένα πλαίσιο, αυτό της εντιμότητας και ανεντιμότητας. Η ηθική αυτή πλαισίωση λανθάνει και στα ευρήματα της δικής μας έρευνας, εφόσον το κοινωνικό σώμα μέσω του μεταφορικού λόγου καλείται να:

- επιλέξει τη φροντίδα και να αποφύγει τη βλάβη του εαυτού και του άλλου, τη στιγμή που η φροντίδα και η βλάβη μπορεί να νοηματοδοτούνται με διαφορετικούς τρόπους.
- λειτουργήσει με δικαιοσύνη, εφαρμόζοντας τα μέτρα, και να αποφύγει την εξαπάτηση του συμπολίτη.
- αναδείξει την αφοσίωσή του στον κοινό σκοπό και να μην προδώσει το κοινό καλό (ηθικό πλαίσιο που στην ακραία του μορφή οδήγησε σε shaming ομάδων με υποκείμενα νοσήματα ή των νέων που περιόρισαν την ελευθερία των υπολοίπων).
- αναγνωρίσει την εξουσία/αυθεντία (π.χ. ειδικών, από το υγειονομικό προσωπικό έως και τις δυνάμεις αστυνόμευσης που ελέγχουν την τήρηση των μέτρων) και να μην την ανατρέψει. Ωστόσο, και πάλι η εξουσία και η ανατροπή της νοηματοδοτείται ποικιλοτρόπως (π.χ. η άποψη αντιεμβολιαστών ότι ανατρέπεται η εξουσία τους στο ίδιο τους το σώμα).

- αναγνωρίζει την ιερότητα του σώματος ή/και του φυσικού περιβάλλοντος και να μην την υποβαθμίσει/εκφραυλίσει. Ωστόσο, για κάποιους η ιερότητα του σώματος υποβαθμίζεται μέσω του εμβολιασμού.
- διατηρήσει την ελευθερία του και να μην υποστεί εξαναγκασμούς.
- προβεί σε έντιμη δραστηριοποίηση και όχι ανέντιμη, προκειμένου να «κερδίσει» από την πανδημία.

Τα παραπάνω ηθικά διλήμματα τίθενται ρητά ή λανθάνουν σε όλα τα μεταφορικά πλαίσια που εντοπίστηκαν στους τίτλους/στα πρωτοσέλιδα του μιντιακού λόγου.

6. Συμπεράσματα: Να αναπλαισιώσουμε ή όχι την COVID-19?

Η παρούσα εργασία αναδεικνύει τη στοχοθετικότητα των εννοιολογικών μεταφορών για την COVID-19 στον δημόσιο διαδικτυακό λόγο των ελληνικών μίντια. Παρόμοιες ερευνητικές πρωτοβουλίες έχουν παρθεί σε διεθνές επίπεδο, σε διαφορετικές γλώσσες και κοινωνικοπολιτικά συγκείμενα. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, έχει ανακύψει στη βιβλιογραφία το κρίσιμο ερώτημα αν είναι καλό εντέλει να αποφεύγουμε συγκεκριμένες μεταφορικές πλαισιώσεις στον δημόσιο λόγο.

Στο πρότυπο της Susan Sontag (1979), η οποία ασκεί δριμεία κριτική στη χρήση της μεταφοράς του ΠΟΛΕΜΟΥ για τον καρκίνο, καθώς εννοιολογεί την ασθένεια ως έναν «δαιμονικό εχθρό», στιγματίζοντας τους ασθενείς και κάνοντάς τους να βιώνουν αισθήματα ντροπής, η Inés Olza και η Paula Sobrino ανέλαβαν την πρωτοβουλία #ReframeCovid (Olza κ.ά. 2021), υποστηρίζοντας πως η μεταφορά του ΠΟΛΕΜΟΥ στον δημόσιο λόγο για την Covid-19 γεννά αρνητικές συνδηλώσεις και συναισθήματα. Στην ίδια λογική, η Semino (2020) προτείνει τη χρήση εναλλακτικών μεταφορών, όπως η μεταφορά του ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ, ΤΟΥ ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΥ, ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΙΟΥ και ΤΟΥ ΣΚΑΝΤΖΟΧΟΙΡΟΥ, την τελευταία για να τονιστεί η ανάγκη αυτοπεριορισμού, προκειμένου να διακοπεί η μετάδοση της νόσου. Τέλος, προτείνει τη χρήση της εναλλακτικής μεταφοράς Ο ΚΟΡΟΝΟΪΟΣ ΕΙΝΑΙ ΦΩΤΙΑ και ΟΣΟΙ ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΕΣ, η οποία μπορεί να είναι εξίσου αποτελεσματική, αλλά γεννά λιγότερες αρνητικές συνδηλώσεις από ό,τι η μεταφορά του ΠΟΛΕΜΟΥ. Και οι Wicke και Bolognesi (2020) υποστηρίζουν ότι η χρήση της μεταφοράς του ΠΟΛΕΜΟΥ περιορίζει τους ανθρώπους από το να υιοθετήσουν εναλλακτικούς τρόπους διαχείρισης του κορονοϊού. Οι Flusberg et al. (2018), από την άλλη πλευρά, αντιτείνουν ότι μεταφορές όπως εκείνη του ΠΟΛΕΜΟΥ, λόγω της υψηλής συναισθηματικής φόρτισης που δημιουργούν, είναι δυνατόν να έχουν και θετική επίδραση ανάλογα με το συγκεκριμένο και την περίσταση χρήσης.

Πρωτοβουλίες όπως η #ReframeCovid εμφανίζουν, αναμφισβήτητα, μεγάλο ενδιαφέρον από κοινωνική σκοπιά. Ωστόσο, ο βασικός στόχος της ανάλυσης που ακολουθήθηκε στο παρόν άρθρο ήταν να δείξει ότι οι μεταφορές, παρότι εδραιωμένες στο εννοιολογικό μας σύστημα και γειωμένες στην εμπειρία, αποτελούν ισχυρές τεχνικές πειθούς, ακριβώς επειδή, καθώς επικοινωνούμε με τους συνομιλητές μας ή επεξεργαζόμαστε τα μηνύματα που παράγονται στον δημόσιο λόγο, δεν αντιλαμβανόμαστε το πώς επηρεάζουν ασύνειδα τη συναισθηματική μας ανταπόκριση στο περιβάλλον (Charteris-Black 2004).

Κατά συνέπεια, έμφαση πρέπει να δοθεί κυρίως στο πώς μέσω της εκπαίδευσης θα αναπτυχθούν εκείνες οι κριτικές δεξιότητες που θα θωρακίσουν τους συμμετέχοντες στον δημόσιο διάλογο, ώστε να μπορούν να αντιλαμβάνονται τα

υπόρρητα νοήματα που φέρουν οι μεταφορές και τον τρόπο που αυτές επηρεάζουν το πώς σκεφτόμαστε, επικοινωνούμε, ανταποκρινόμαστε και ενεργούμε στην καθημερινή ζωή (βλ. Charteris-Black 2004: 252· Mitsiaki 2020). Τέλος, θα είχε ίσως ενδιαφέρον να εμβαθύνουμε περισσότερο και να εξετάσουμε μια ενδεχόμενη αντιστροφή της μεταφοράς του ΠΟΛΕΜΟΥ, δηλαδή, Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΚΟΡΟΝΟΪΟΣ, μια μεταφορική κατασκευή που εντοπίζεται ολοένα και πιο συχνά στην επιχειρηματολογία των πολιτών.¹⁴ Ποιες ιδεολογικές προεκτάσεις, άραγε, αναδύονται μέσα από μια τέτοια μεταφορική κατασκευή για τον τρόπο με τον οποίο εννοιολογούμε τον κορονοϊό;

Βιβλιογραφία

- Abdo, M. S., Alghonaim, A. S. & Essam, B. A. 2020. "Public perception of COVID-19's global health crisis on Twitter until 14 weeks after the outbreak". *Digital Scholarship in the Humanities*: 1-16.
- Archakis, A. & Tsakona, V. 2010. "The wolf wakes up inside them, grows werewolf hair and reveals all their bullying: The representation of parliamentary discourse in Greek newspapers". *Journal of Pragmatics* 42(4): 912-923.
- Bates, B. 2020. "The (in)appropriateness of the WAR metaphor in response to SARS-CoV-2: A rapid analysis of Donald J. Trump's rhetoric." *Frontiers in Communication* 5(50): 1-12.
- Boeynaems, A., Burgers, C., Konijn, E. A. & Steen, G. J. 2017. "The effects of metaphorical framing on political persuasion: A systematic literature review". *Metaphor and Symbol* 32(2): 118-134.
- Burgers, C., Konijn, E. A. & Steen, G. J. 2016. "Figurative framing: Shaping public discourse through metaphor, hyperbole, and irony". *Communication Theory* 26(4): 410-430.
- Butulussi, E. 2019. "Practical reasoning and metaphor in TV discussions on immigration in Greece". Στο L. Viola & A. Musolf (επιμ.), *Migration and Media: Discourses about Identities in Crisis*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing, 163-182.
- Γαβριηλίδου, Ζ. 2015. "Οι εννοιολογικές μεταφορές την εποχή της λιτότητας." *Κοινωνική Επιθεώρηση* 11: 32-34.
- Γαβριηλίδου, Ζ. 2016. "Οι εννοιολογικές μεταφορές στον δημόσιο λόγο περί εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων." Στο Γ. Σταμέλος & Ζ. Γαβριηλίδου (επιμ.), *Επιχειρώντας τη μεταρρύθμιση: Μεταξύ πολιτικής (policy) και πολιτικών (politics)*. Εκδόσεις δικτύου HerNet, 23-39.
- Γαβριηλίδου, Ζ. 2017. "Οι εννοιολογικές μεταφορές στον τύπο την εποχή της λιτότητας." Στο Ν. Τσιτσανούδη (επιμ.) *Ελληνική γλώσσα, πολιτισμός και ΜΜΕ: Από την αρχαιοελληνική γραμματεία έως σήμερα*. Αθήνα: Gutenberg, 272-302.
- Γαβριηλίδου, Ζ. (2021). "Νοηματοδοτώντας μεταφορικά τον κορονοϊό". Στο Ν. Τσιτσανούδη & Δ. Βαρδαβάς (επιμ.) *Γλώσσα, ηθική και δεοντολογία*. Αθήνα: Εκδόσεις Πεδίο, 107-118.

¹⁴ Μάλιστα, ο Tay (2021) κάνει λόγο για αναστρεψιμότητα πηγής-στόχου στην περίπτωση της εννοιολογικής μεταφοράς Η COVID-19 ΕΙΝΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΤΑΡΑΧΗ-Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΤΑΡΑΧΗ ΕΙΝΑΙ Η COVID-19 και προβληματίζει ως προς τον τρόπο που βιώνουμε και λεκτικοποιούμε τις μεταφορικές κατασκευές, καθώς στην περίπτωση αυτή τόσο η έννοια-πηγή όσο και η έννοια-στόχος αποτελούν εξίσου εξέχουσες πολιτισμικά προσδιορισμένες μονάδες της εμπειρίας.

- Γούτσος, Δ. 2014. «Χαρτογραφώντας το σημασιολογικό πεδίο της ασθένειας στα ελληνικά». *Γλωσσολογία* 22: 1-17.
- Cameron, L. & Stelma, J. H. 2004. "Metaphor clusters in discourse." *Journal of Applied Linguistics* 1(2): 107-36.
- Cameron, L. 2003. *Metaphor in Educational Discourse*. London: Continuum.
- Cameron, L. 2010. "Responding to the risk of terrorism: the contribution of metaphor". *DELTA* 26(SPE): 587-614.
- Chapman, C. M. & Miller, D. S. 2020. "From metaphor to militarized response: The social implications of 'we are at war with COVID-19'-crisis, disasters, and pandemics yet to come". *International Journal of Sociology and Social Policy* 40(9/10): 1107-1124.
- Charteris-Black, J. 2004. *Corpus Approaches to Critical Metaphor Analysis*. Springer.
- Charteris-Black, J. 2005. *Politicians and Rhetoric: The Persuasive Power of Metaphor*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Charteris-Black, J. 2006. "Britain as a container: Immigration metaphors in the 2005 election campaign." *Discourse and Society* 17(5): 563-81.
- Charteris-Black, J. 2021. *Metaphors of Coronavirus*. Cham: Palgrave Macmillan.
- Chiang, W. Y. & Duann, R. F. 2007. "Conceptual metaphors for SARS: 'War' between whom?" *Discourse & Society* 18(5): 579-602.
- Crawford, P., Brown, B., Nerlich, B. & Koteyko, N. 2008. "The 'moral careers' of microbes and the rise of the matrons: An analysis of UK national press coverage of methicillin-resistant *Staphylococcus aureus* (MRSA) 1995-2006". *Health, Risk & Society* 10: 331-347.
- Demjén, Z. & Semino, E. 2016. "Using metaphor in healthcare". Στο Z. Demjén & E. Semino (επιμ.), *The Routledge Handbook of Metaphor and Language*. London: Taylor & Francis, 385-399.
- Entman, R. M. 2007. "Framing bias: Media in the distribution of power". *Journal of Communication* 57(1): 163-173.
- Entman, R. M. 2010. "Framing media power". Στο P. D'Angelo & J. Kuypers (επιμ.), *Doing News Framing Analysis: Empirical and Theoretical Perspectives*. London: Routledge, 331-355.
- Ervas, F. 2019. "Metaphor, ignorance and the sentiment of (ir)rationality". *Synthese* 198: 6789-6813.
- Fauconnier, G. 2007. "Mental spaces". Στο D. Geeraerts & H. Cuyckens (επιμ.), *The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics*. Oxford: Oxford University Press, 371-376.
- Fauconnier, G. & Turner, M. 2002. *The Way We Think: Conceptual Blending and the Mind's Hidden Complexities*. New York: Basic Books.
- Flusberg, S. J., Matlock, T. & Thibodeau, P. H. 2018. "War metaphors in public discourse." *Metaphor and Symbol* 33(1): 1-18.
- Gibbs, R. 2011. "Are 'deliberate' metaphors really deliberate? A question of human consciousness and action". *Metaphor and the Social World* 1(1): 26-52.
- Gibbs, R. W. 2009. "Why do some people dislike conceptual metaphor theory?" *Cognitive Semiotics* 5(1-2): 14-36.
- Grady, J. 1997. *Foundations of Meaning: Primary Metaphors and Primary Scenes*. Αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή. University of California.
- Haidt, J. 2012. *The Righteous Mind: Why Good People are Divided by Politics and Religion*. New York: Vintage.

- Harrington, K. J. 2012. "The use of metaphor in discourse about cancer: A review of the literature". *Clinical Journal of Oncology Nursing* 16(4): 408-412.
- Hendricks, R.K., Demjén, Z., Semino, E. & L. Boroditsky. 2019. "Emotional implications of metaphor: Consequences of metaphor framing for mindset about cancer." *Metaphor and Symbol* 33(4): 267-279.
- Johnson, M. 1987. *The Body in the Mind: The Bodily Basis of Meaning, Imagination, and Reason*. Chicago: University of Chicago Press.
- Johnson, M. 2005. "The philosophical significance of image schemas". Στο B. Hampe & J. E. Grady (επιμ.), *From Perception to Meaning: Image Schemas in Cognitive Linguistics*. Berlin: Mouton de Gruyter, 15-34.
- Κατσογιάννου, Μ. & Στεφανίδου, Ζ. 2020. *Covid-19: Το λεξικό*. Αθήνα: Kavvadia Crew Publications.
- Koteyko, N., Brown, B. & Crawford, P. 2008. "The dead parrot and the dying swan: The role of metaphor scenarios in UK press coverage of avian flu in the UK in 2005-2006". *Metaphor and Symbol* 23(4): 242-261.
- Kövecses, Z. 2010. *Metaphor: A Practical Introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- Kövecses, Z. 2011. "Methodological issues in conceptual metaphor theory". Στο S. Handl & H. M. Schmid (επιμ.), *Windows to the Mind: Metaphor, Metonymy, and Conceptual Blending*. Boston: Mouton de Gruyter, 23-39.
- Kövecses, Z. 2020. *Extended Conceptual Metaphor Theory*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kövecses, Z. 2020. "Force dynamics, conceptual metaphor theory, emotion concepts". Διαθέσιμο στο: https://www.researchgate.net/publication/347437903_Force_dynamics_conceptual_metaphor_theory_emotion_concepts (Ανακτήθηκε στις 20/11/2021).
- Kruglanski, A.W., Chen, X., Dechesne, M., Fishman, S. & Orehek, E. 2007. "Suicide bombers' motivation and the quest for personal significance." *Political Psychology* 30(3): 331-357.
- Lakoff, G. 1987. *Women, Fire, and Dangerous Things: What Categories Reveal about the Mind*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Lakoff, G. 1992. "Metaphor and war: The metaphor system used to justify war in the Gulf." Στο M. Putz (επιμ.), *Thirty Years of Linguistic Evolution: Studies in Honour of René Dirven*. Philadelphia: John Benjamins, 463-481.
- Lakoff, G. 1993. "Metaphor and thought", Στο A. Ortony (επιμ.), *Metaphor and Thought*. Cambridge: Cambridge University Press, 202-251.
- Lakoff, G. 1996. *Moral Politics: What Conservatives Know that Liberals Don't*. Chicago and London: University of Chicago Press.
- Lakoff, G. 2008a. *The Political Mind: Why You Can't Understand 21st Century American Politics with an 18th Century Brain*. New York: Viking.
- Lakoff, G. 2008b. "The neural theory of metaphor". UC Berkeley. Διαθέσιμο στο: <https://escholarship.org/uc/item/9n6745m6> (Ανακτήθηκε στις 21/11/2021).
- Lakoff, G. & Johnson, M. 1980. *Metaphors We Live by*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Lakoff, G. & Johnson, M. 1999. *Philosophy in the Flesh: The Embodied Mind and its Challenge to Western Thought*. New York: Basic books.
- Lakoff, G. & Turner, M. 1989. *More than Cool Reason: A Field Guide to Poetic*

- Metaphor*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Luporini, A. 2021. "Metaphor, nominalization, appraisal: Analyzing coronavirus-related headlines and subheadings in China Daily and The Wall Street Journal". *GEMA Online® Journal of Language Studies* 21(1): 253-273.
- Martinez-Brawley, E. & Gualda, E. 2020. "Transnational social implications of the use of the 'war metaphor' concerning coronavirus: A bird's eye view". *Culture e Studi del Sociale* 5(1): 259-272.
- Mitsiaki, M. 2020. "Investigating metaphor on Modern Greek internet memes: An applied approach with L2 pedagogical implications". *Revista Brasileira de Alfabetização* (12): 73-106.
- Musolff, A. 2006. "Metaphor scenarios in public discourse". *Metaphor and Symbol* 21(1): 23-38.
- Musolff, A. 2011. "Migration, media, and 'deliberate' metaphors". *Metaphorik.de* 21: 7-19.
- Musolff, A. 2012. "The study of metaphor as part of critical discourse analysis." *Critical Discourse Studies* 9(3): 301-310.
- Musolff, A. 2016. *Political Metaphor Analysis: Discourse and Scenarios*. London and New York: Bloomsbury Publishing.
- Nerlich, B. 2020. "Metaphors in the time of coronavirus". Διαθέσιμο στο: <https://blogs.nottingham.ac.uk/makingsciencepublic/2020/03/17/metaphors-in-the-time-of-coronavirus> (Ανακτήθηκε στις 20/3/2021).
- Nerlich, B. 2011. "The role of metaphor scenarios in disease management discourses: Foot and mouth disease and avian influenza". Στο S. Handl & H. M. Schmid (επιμ.), *Windows to the Mind: Metaphor, Metonymy, and Conceptual Blending*. Boston: de Gruyter, 115-142.
- O'Brien, G. 2003. "Indigestible food, conquering hordes, and waste materials: Metaphor of immigrants and the early immigration restriction debate in the United States." *Metaphor and Symbol* 18(1): 33-47.
- Olza, I., Koller, V., Ibarretxe-Antuñano, I., Pérez-Sobrino, P. & Semino, E. 2021. "The #ReframeCovid initiative: From Twitter to society via metaphor". *Metaphor and the Social World* 11(1): 98-120.
- Oswick, C., Grant, D. & Oswick, R. (2020). Categories, crossroads, control, connectedness, continuity, and change: A metaphorical exploration of COVID-19. *The Journal of Applied Behavioral Science* 56(3): 284-88.
- Panzeri, F., Di Paola, S. & Domaneschi, F. 2020. "Does the COVID-19 war metaphor influence reasoning? Socio-political factors mediate the framing effect." *PsyArXiv*. October 30. Διαθέσιμο στο: <https://psyarxiv.com/q5d48/>
- Peña Cervel, M. S. 1999. "Subsidiarity relationships between image-schemas: An approach to the force schema". *Journal of English Studies* (1): 187-208.
- Piscozub, T. & Strudieska, A. 2010. "Capturing educational change in conceptual metaphors. Implications for teachers' education." *The International Journal of Research in Teacher Education* 2(2): 61-79.
- Sabucedo, J. M., Alzate, M. & Hur, D. 2020. "COVID-19 and the metaphor of war". *International Journal of Social Psychology* 35(3): 618-624.
- Semino, E. 2020. "'Not Soldiers but Fire-fighters'-Metaphors and Covid-19." *Health Communication* 36(1): 50-58.

- Semino, E., Demjén, Z. & Demmen, J. 2018. "An integrated approach to metaphor and framing in cognition, discourse, and practice, with an application to metaphors for cancer". *Applied Linguistics* 39(5): 625-645.
- Senkbeil, K. & Hoppe, N. 2016. "'The sickness stands at your shoulder...': Embodiment and cognitive metaphor in Hornbacher's *Wasted: A Memoir of Anorexia and Bulimia*". *Language and Literature* 25(1): 3-17.
- Seva, K. & Lingga, T. R. 2020. "Conceptualizing corona virus in media headlines: A cognitive semantic approach". *English Journal Literacy Utama* 5(1): 278-286.
- Silva, P. C. D. 2020. "Pandemic metaphors: Bibliometric study of the COVID-19 (co)llateral effects". *Research, Society and Development* 9(11): e7809119636-e7809119636.
- Soares da Silva, A. S. 2016. "The persuasive (and manipulative) power of metaphor in 'austerity' discourse". Στο M. Romano & M.-D. Porto (επιμ.), *Exploring Discourse Strategies in Social and Cognitive Interaction: Multimodal and Cross-Linguistic Perspectives*. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins, 79-108.
- Sontag, S. 1979. *Illness as Metaphor*. Allen Lane.
- Sontag, S. 2001. *Illness as Metaphor and AIDS and Its Metaphors*. Macmillan.
- Steen, G. 2014. "Deliberate metaphor affords conscious metaphorical thought." *Cognitive Semiotics* 5(1/2): 179-197.
- Steen, G. 2015. "Developing, testing and interpreting deliberate metaphor theory". *Journal of Pragmatics* 90: 67-72.
- Steen, G. J., Dorst, A. G., Herrmann, J. B., Kaal, A. A., Krennmayr, T. & Pasma, T. 2010. "Metaphor in usage". *Cognitive Linguistics* 21(4): 765-796.
- Talmy, L. 1988. "Force dynamics in language and cognition". *Cognitive Science* 12(1): 49-100.
- Tay, D. 2021. "Is the social unrest like COVID-19 or Is COVID-19 like the social unrest? A case study of source-target reversibility". *Metaphor and Symbol* 36(2): 99-115.
- Tewksbury, D. & Scheufele, D. A. 2009. "News framing theory and research". Στο M.-B. Oliver, A. A. Raney, & J. Bryant (επιμ.), *Media Effects: Advances in Theory and Research*. London: Routledge, 17-33.
- Velasco, J. A. P. & Sánchez, M. T. 2014. "The embodied nature of medical concepts: Image schemas and language for PAIN". *Cognitive Processing* 15(3): 283-296.
- Wallis, P. & Nerlich, B. 2005. "Disease metaphors in new epidemics: The UK media framing of the 2003 SARS epidemic". *Social Science & Medicine* 60(11): 2629-2639.
- Wicke, P. & M. Bolognesi. 2020. "Framing COVID-19: How we conceptualize and discuss the pandemic on Twitter." *PloS One* 15(9): e0240010.
- Williams Camus, J. T. 2009. "Metaphors of cancer in scientific popularization articles in the British press". *Discourse Studies* 11(4): 465-495.
- Zheng, S. 2020. "The communication power of Chinese novel coronavirus pneumonia (COVID-19) news reports in light of the framing theory". *Theory and Practice in Language Studies* 10(11): 1467-1470.